

Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II
Кафедра історії та суспільних дисциплін

Реєстраційний № _____

Кваліфікаційна робота
РОЗВАГИ ТА КУЛЬТУРНЕ ЖИТТЯ В
М. БЕРЕГОВІ У 1970-80-ИХ РОКАХ
Шіпош Адрієнн Мерцедес Оттілівна
Студент(ка) 4-го курсу
Освітня програма Середня освіта (Історія)
Ступінь вищої освіти: бакалавр

Тема затверджена Вченою радою ЗУІ

Протокол № _____ / 202_

Науковий керівник:

Часар І.С
старший викладач

Завідувач кафедрою :

Чотарі Ю.Ю
канд.іст. наук, в. о. доцента

Робота захищена на оцінку _____, « ___ » _____ 202_ року

Протокол № _____ / 20_

Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II

Кафедра історії та суспільних дисциплін

Кваліфікаційна робота
РОЗВАГИ ТА КУЛЬТУРНЕ ЖИТТЯ В
М. БЕРЕГОВІ У 1970- 80-ИХ РОКАХ
Курсова робота

Виконавець: студент(к 4-го курсу

Шіпош Адрієнн Мерцедес Оттілівна

Освітня програма Середня освіта (Історія)

Науковий керівник: **Часар Іштван Степанович**

старший викладач

Рецензент: **Дорчі Кароліна Дюлівна**

старший викладач

Берегове
2022

**II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola
Történelem és Társadalomtudományi Tanszék**

**KULTURÁLIS ÉLET ÉS SZÓRAKOZÁS
BEREGSZÁSZBAN AZ 1970-80-AS ÉVEKBEN**

Szakdolgozat

Készítette: **Sipos Adrienn Mercédesz**

IV. évfolyamos hallgató

Képzési program: **Történelem**

Témavezető: **Császár István**

Főiskolai tanár

Recenzens: **Darcsi Karolina**

Főiskolai tanár

TARTALOM

BEVEZETÉS	8
I.FEJEZET.HÉTKÖZNAPOK A 70-ES 80-AS ÉVEKBEN	9
I.1. .Beregszász központja.....	9
I.2. A szovjet divat	10
I.3. Helyi versenyek, vetélkedők	10
I.4. A kultúrpalota	11
I.5. Munkaszombat.....	13
I.6.Labdarúgás	15
II. FEJEZET. SZÓRAKOZÁS A 70-ES 80-AS ÉVEKBEN	16
II.1. Beregszász szórakozóhelyei	16
II.2. A korszó esti hangulata	17
II.3. Táncestek	18
II.4. A május elsejei ünnepségek.....	18
II.5. Pionírnyár	20
II.6. Vidám munkaest	20
II.7. Barátságfesztivál.....	21
III. FEJEZET. VISSZAEMLÉKEZÉSEK	23
III.1. .A kávézóban.....	23
III.2. Az ifjú lázadó.	25
III.3. A szép idők.....	26
IV. FEJEZET. KIKAPCSOLÓDÁS	28
IV.1. A kultúra virágzása	28
IV.2 A kávézó, fagyaltozó hiánya	29

IV.3 Turizmus Beregszászban.....	29
IV.4 Kikapcsolódás a klubban	32
VI.5 A Beregszászi múzeum.....	32
IV.6 A kulturbrigád tevékenysége	34
IV.7 Választók klubja.....	35
IV.8 Beregszászi szimfonikus zenekar.....	36
IV.9 Kiállítás	37
Összefoglalás.....	38
Összefoglaló ukrán nyelven.....	39
Felhasznált források és irodalom jegyzéke	40
Mellékletek.....	43

ЗМІСТ

ВСТУП	8
I. РОЗДІЛ. ПОВСЯКДЕННЕ ЖИТТЯ В 70.Х 80.Х РОКАХ	9
I.1. .Центер Берегова	9
I.2. Радянська мода	10
I.3. Місцеві конкурси, вікторини	10
I.4.Палацкультури	11
I.5. Суботнік	13
I.6. Футбол.....	15
II.РОЗДІЛ. РОЗВАГИ В 70-х 80-х РОКАХ	16
II.1.Розважальні комплекси в Берегові	16
II.2. Вечірня атмосфера набережної	17
II.3. Нічні танці	18
II.4. Святкування першого травня	18
II.5. Піонерське літо	20
II.6.Щасливий робочий вечір	20
II.7.Фестиваль дружби	21
III.РОЗДІЛ. СПОГАДИ	23
III.1. У кафе	23
III.2. Молодий бунтар	25
III.3. Гарні часи.....	26
IV. FEJEZET. KIKAPCSOLÓDÁS	28
.....IV.1. Розквіт культури	28
.....IV.2 Відсутність кафе	29

....IV.3 Туризм в Берегові.....	29
....IV.4 Відпочинка в клубі.....	32
....VI.5 Берегівський музей	32
.... IV.6 Діальність культурної бригади	34
....IV.7 Клуб виборців.....	35
....IV.8 Берегівський симфонічний оркестр	36
.... IV.9 Виставка	37
Висновок	38
Висновок українською мовою	39
Список використаних джерел та літератури	40
Додатки.....	43

BEVEZETÉS

Szakedolgozatom témája *Kulturális élet és szórakozás Beregszászban az 1970-80-as években*. Fontosnak tartom a szülővárosom történelmének megismerését, ez okból esett a választásom erre a viszonylag kevésbé kutatott témára. A szovjet korszak mindennapi életének megismerése miatt választottam ezt az időszakot. Első évfolyammunkám Bereg megye az első világháború alatti időszakot foglalta magában. Ez az igen nehéz időszak után szerettem volna egy kicsit nyugodtabb korszakot kutatni, ez is hozzájárult a múlt évi évfolyammunkám témájának megváltoztatásához. Tehát már második éve kutatom városunk történelmét az 1970-80 as évek során.

A rendelkezésre álló források, illetve a témával foglalkozó szakirodalom között kutatva rá kellett döbennem, hogy a Beregszász 1970–80-as évek társadalmi és mindennapi életével, viszonylag kevesen foglalkoztak.

Szakedolgozatom főbb célja a szovjet rendszer alatti 1970-80-as évek hétköznapi életének közelebbről való megismerése. Igyekeztünk korhű képet adni az akkori szovjet gondolkodásnak megfelelően, illetve odafigyeltünk még arra, hogy ez a kép valóságghú módon jelenjen meg a munkában. A kitűzött cél megvalósítása során igyekeztem felhasználni mindazokat a korabeli anyagokat, amelyek a korabeli sajtóban és a szakirodalomban a rendelkezésemre állnak. A korabeli anyagokon kívül az oral history (elbeszélte történelem) módszerét is alkalmaztam, ami által még tisztább képet kaptam az adott időszakról. A korabeli sajtóra támaszkodva szerettem volna megfelelő képet kapni a kommunista rendszer alatti mindennapokról, milyen lehetőségek adódtak a szórakozásra, mennyire avatkozott bele az állam a mindennapi életbe. Emellett igyekeztem külön figyelmet fordítani a társadalmi tényezőkre is, a rendelkezésre álló források alapján igyekeztünk megfelelő képet alkotni a korabeli társadalmi helyzetről.

A munka során néhány általános szakmunkát vizsgáltunk meg. Ezek közül Schober Ottó. *Színfalak előtt, mögött, nélkül*, illetve Horváth Anna, *Az a régi nyár* című munkák kerültek felhasználásra. A Kárpátinfo hetilapból a *Egy lokálpatrióta feljegyzései - A beregszászi korzó. Lázadó ifjúság* című sorozat kiadványát is felhasználtam a munkám során.

A korabeli sajtóanyagokból a Vörös Zászló számait sikerült a témakör kérdéseiben feldolgozni. A sajtóanyagoknak köszönhetően bepillantást nyertünk az 1970-80-as évek Beregszászának mindennapi életébe, illetve a rálátásunk alakul ki a szovjet rendszer alatti szórakozási lehetőségekről. A hetilapnak köszönhetően korhű képet kaptunk a korabeli életszínvonalról.

I. FEJEZET

HÉTKÖZNAPOK A 70-ES 80-AS ÉVEKBEN

A szovjet rendszer alatti 1970-80-as évek időszakára jellemző volt a „szürke hétköznapok” kifejezés. Az emberek mindennapjaiban a legnagyobb szerepet a munka képezte. Minden szovjet ember köteles volt munkát vállalni. Azokban az időkben rengeteg gyár épült, a falvakban pedig kolhozok működtek. A ’70-80- as időket a pangás korszakának is nevezik.¹

A korra jellemző még az erőteljes diktatúra. Schober Ottó, a Beregszászi Népszínház igazgatója úgy fogalmazott: *„Ebben a „csodás” korban, amikor a „bőségszaru” Sztálin-ábrázattal volt tele, a beregszászi járási kultúrház címére ötven darab főelvtársi portré érkezett azzal a céllal, hogy a ház szakemberei osszák szét a falusi kultúrintézmények közt, nehogy valamelyikben véletlenül a nagy vezér képe nélkül maradjon egy-egy fal vagy szeglet.”*²

I.1. Beregszász városközpontja

A Szovjetunió egyik kisvárosában a fiatalok számára az akkori viszonyok szerint mérve szinte minden a rendelkezésre állt. Többen már a középiskolás évek alatt tisztában voltak a számukra kijelölt munkahelyükkel. Ebből kifolyólag a kötelező érettségi után a többség már munkába is állt. A városban több jól fizető munkalehetőség kínálkozott a fiatalok számára. Ilyenek voltak a városban működő fafeldolgozó üzemek (bútorgyárak), a finommechanikai üzem (műszergyár), a vasgyár, ezeken kívül a közeli falvakban gazdálkodó nagyüzemek is jó fizető munkalehetőséggel látták el a fiatalságot³.

A lakosság nap mint nap tapasztalhatta, hogy az ország vezetése inkább a nehéz- és hadiipar fejlesztésére helyezte a főbb hangsúlyt, ezáltal egy normális ruhadarabot (cipőt, csizmát, pulóvert, kabátot, dzsekit, sapkát stb.) nem lehetett kapni a helyi üzletekben, így a külföldön élő rokonok két évente engedélyezett meglátogatásakor próbálták beszerezni a hiányzó ruhadarabokat. Ezen kívül a fiatalság más semmiben nem szenvedett hiányt. Mindenféle finomságokat kínáltak a városon belül. Ricsei bácsi keréken mozgó hűtőpultjáról egy kopejkáért kínált szódavizet, háromért málnaszörppel ízesítettet, s a jégbe hűtött fagylaltnál egy adag sem került tíz-tizenkét kopejkánál többre. A Gasztronóm nevű élelmiszerboltban és kávézóban (a mostani Beatrice számítástechnikai üzlet) többféle finomság is kapható volt: gyümölcslevek (külön pulton), tejes koktélok gyümölcsdarabokkal. Az italokon kívül többféle sütemény is kapható volt. Megfizethető áron került

¹Csanády György. Sorsfordító évek sodrásában. Felelős vezető Kovács Dezső. PoilPrint. Ungvár 2004. -269 old.

²Schober Ottó. A statisztika így kívánta. Felelős kiadó: Dupka György. Intermix Kiadó, 2008 -30old.

³Kovács Elemér. Egy lokálpatrióta feljegyzései - A beregszászi korzó. Lázadó ifjúság (2.) <https://karpatinfo.net/szines/2020/11/29/egy-lokalpatriota-feljegyzesei-beregszaszi-korzo-lazado-ifjusag-2>

forgalomba a kárpáti szelet, a képviselő fánk, a macskanyelv és a habroló (a habrolót csak Beregszászon nevezték magyar nevén, máshol trubocskinak nevezték)⁴. A kávézóban eszpresszókávét is főztek, saját pörkölésű kávéból, amelynek ugyancsak nagy keletje volt.

I.2 A szovjet divat

A '70–80-as évek nagy divatörülete a trapéz nadrág volt, amelyet a helyi szabászatok állítottak elő. Már akkor is voltak olyan szerencsés emberek, akik megtehették, hogy márkás farmernadrágokban villoghattak. A leghíresebb márkák a SuperRifle, a Wrangler és a Lee Cooper voltak. Érdekes belegondolni, hogy azokban az időkben milyen áhítattal ejtették ki ezeket a márkaneveket. A farmernadrágot hosszú szárú lovaglósizmával viselték, amit reggel ébredés után boldogan rántottak magukra. A bőrszerkó is nagy népszerűségnek örvendett. Ezek a darabok (főleg dzsekik) többnyire hasított barna bőrből készültek. Mindezzel óvatosan próbáltak arra utalni, hogy a sok, vállig érő hajat viselő fiatal nem éppen a korabeli komszomol-ideált tartotta szem előtt. A korabeli heti hírlap szerint: *„Az idén azok a ruhák lesznek a legdivatosabbak, amelyek a régi ládáknak lapulnak. Mellesleg ez cseppet sem furcsa, hiszen mint mindenre, a divatra is vonatkozik, hogy nincs új a nap alatt. Télen és tavasszal a lányok feltűnően fognak hasonlítani az 50-es évek elejének fiatal lányaira, amikor a raglán és a kimonó volt a divat. Ezek a fazonok most újra előtérbe kerültek. Hogy divatos estélyi ruhát találjunk, még mélyebbre kell nyúlnunk a nagymama ládájába. Ismét «menő» lesz a meztelen kar és nyitott hát. S ha szerencsénk van, a láda alján találunk egy rövid szoknyácskát, amelyben a nagymama randevúra sietett úgy 1925 táján – ez a mindannyiunk által jól ismert miniszoknya 1973-ban sem adja fel pozícióit.”*⁵

A nyolcvanas évek végére az egysíkú pártfunkcionárius-öltözék vette át a főszerepet a divatban. Kivétel nélkül valamennyien szürke szövetkabátot viseltek, ugyanilyen színű és fazonú kalapot, kék inget, vörös nyakkendőt és kékesszürke öltönyt⁶.

I.3 Helyi versenyek, vetélkedők

*„Egyre divatosabbá válnak a különböző vetélkedők. Versenyeznek az óvodások, az iskolások, a felnőttek, egyszóval mindenki. Szinte már hagyományossá váltak a különböző osztályok közötti versenyek, amelyeket mindig valamilyen évforduló vagy nevezetes esemény tiszteletére rendeznek”*⁷ – olvassuk a járási lap beszámolójában.

⁴Kovács Elemér. Egy lokálpatrióta feljegyzései - A beregszászi korzó. Lázadó ifjúság (2.) <https://karpatinfo.net/szines/2020/11/29/egy-lokaltipatriota-feljegyzesei-beregszaszi-korzo-lazado-ifjusag-2>

⁵Lépést tartva a divattal.// *Vörös Zászló*. 1983. január 18. -3.old.

⁶Kovács Elemér. Egy lokálpatrióta feljegyzései - A beregszászi korzó. Lázadó ifjúság (3.) <https://karpatinfo.net/mozaik/2020/12/3/beregszaszi-korzo-lazado-ifjusag-3-3708>

⁷Netrufal Anna. Vetélkedni jó // *Vörös Zászló* 1973. Január 16. -4 old.

Az egyik ilyen vetélkedőt a pincérek számára szervezték meg, s amelynek célja „A szakma kiváló dolgozója” cím megszerzése volt. A versenyben három híres étterem – a Kárpáti, a Fehér Kő és a Fácán pincérei küzdöttek meg egymással. A vetélkedő célja a résztvevők tudásának tökéletesítése volt. A zsűrit több szakképzett ember alkotta, köztük étteremvezetők és főpincérek is helyet foglaltak. Már a verseny előtti órákban összegyűltek a pincérek, néhány étterem képviselői pedig összedugták fejüket és tanácskoztak. A megbeszélésen szó esett a vendégfogadás módjairól, az éttelek szervírozási sorrendjéről és más szakmabeli dolgokról. Ezt követően a vetélkedők „tétéleket” húztak, amelyben elméleti és gyakorlati kérdések is szerepeltek. A verseny tanulságosnak bizonyult: több dolog is kiderült, így többek között a fiatal pincéreknek nem ártana gyakrabban felfrissítenek a különböző tanfolyamokon tanultakat, illetve ha többször fordulnának az idősebbekhez szakmai tanácsért. A vetélkedő végén kihirdették a három győztest. Az első helyet a Fehérkő étteremben dolgozó fiatal pincért tudhatta magáénak, ami azt jelentette, hogy ő nyerte ez a közétkeztetési kombinát legjobb pincére címét is. A második helyet szintén a Fehérkő pincére nyerte, míg a harmadik helyett pedig a Fácán étterem pincére lett⁸.

A vetélkedőn kívül dalfesztiválokat is rendeztek Beregszászban. Az egyik ilyen fesztivál a szovjet ifjúság napjának tiszteletére került megrendezésre a kerületi kultúrpalotában. A verseny célja a fiatalság hazafiaságra való nevelése, a szovjet zeneszerzők dalainak népszerűsítése, a műkedvelő művészet további fejlesztése volt. A versenyre a kerületi kultúrpalota színpadán került sor, az esemény több órán át keresztül tartott. Ez alkalommal több vokális hangszeres együttes mutatta be új műsorát. Dicséretre méltó volt, hogy az előző évek fesztiváljához viszonyítva az együttesek előadói színvonala növekedett, illetve izlésesnek bizonyult a színpadi megjelenés is.

A pionírok csapattanácsának kezdeményezésére népdalvetélkedőt rendeztek a III–VIII. osztályos tanulók számára. *„Minden versenyző 2 — 3 dallal szerepelt. A pedagógusokból álló bírálóbizottság 10 díjat állapított meg a győztesek jutalmazására. Értékes könyvekkel jutalmazták a legsikeresebb szereplőket”*.⁹A tanulók szép teljesítményt nyújtottak, több győztes helyezés is született. A sikeres verseny után a szervezők úgy döntöttek, hogy megrendezik az iskola legjobb szavalója versenyét.

I.4 A kultúrpalota

A város kulturális életében fontos szerepet játszott a kultúrpalota, amely több helyszínen működött.¹⁰ A kezdetekről Schober Ottó¹¹ így írt: *„November elsejétől szobám, íróasztalom,*

⁸Mester Magda. Pincérek vetélkedője. // *Vörös Zászló*. 1987. július 7. – 4. old.

⁹Bogosh Kamill. Népdalvetélkedő. // *Vörös Zászló*. 1970. február 5. – 4. old.

¹¹Schober Ottóhumoreszkíró, színházi rendező, színész(1932–2019). A Beregszászi Művelődési és Szabadidőközpont és a Beregszászi Népszínház igazgatója volt nyugdíjaztatásáig. Apját, mint volt magyar tiszthelyettest a sztálinisták elítélték,

telefonom lett az egykori Oroszlán Szálló épületében, ahol a beregszászi körzeti kultúrház kapott helyet. A hajdani, szép, oszlopos bálterem színházteremmé alakítódott át, a szállodai szobákból irodahelyiségek, öltözők, próbatermek lettek. Ebben a patinás épületben jól éreztük magunkat, s azt hiszem, a mostani népszínház egészen az 1969-ig tartó időszakban, vagyis a kultúrpalotának is becézett épületbe való átköltözésig itt, az Oroszlán Szálló egykori báltermében aratta legnagyobb sikereit”¹².

A beregszászi kultúrpalota 1969. július 7-én elején tárta ki ajtaját. Megnyitása után rengeteg érdekes kulturális rendezvény zajlott le itt, amivel elnyerte az emberek tetszését. Számos művészegyüttes lépett fel más-más városokból érkezve. Ilyenek voltak a moszkvai, kijevi, odesszai, illetve litván együttesek. A kultúrpalotában zajlott a nemzetközi barátság-fesztivál is, ahol magyar és csehszlovák vendégek is részt vettek. Ezen az eseményen több külföldi előadó is fellépett fel¹³.

A kultúrpalotában kiállítási terem is működött, ahol az érdeklődők megismerkedhettek a helyi művészek alkotásaival. Az egyik ilyen művész Horváth Anna volt: *„dolgozott a téglagyárban, volt plakátfestő a mozinál, díszlettervező a színházban, kirakatrendező a kereskedelemben, újságíró a megyei lapnál – innen kapta meg a nyugdíját is – s mindeközben művész: keramikus, érmész, szobrászművész, a Képzőművészeti Alap tagja”¹⁴.*Több időszak kiállítást is rendeztek, az egyik – amely nagy érdeklődést keltett – a kerületünk kolhozai segédüzemeinek termékeiből rendezett kiállítás volt. Ezenkívül sokan tekintették meg a szlovák kultúra Ukrajnában megrendezett hete alkalmából létesített kiállítást, amely a kelet-szlovákiai kohászati művek tevékenységét mutatta be sikerrel. Érdekes színműveket mutattak be a kerület művészei, a lenini centenárium tiszteletére. *„A Beregszászi Népszínház közel fél évszázados fennállása alatt több mint negyven darabot vitt színre.”¹⁵*Órákig lehetne sorolni azokat az érdekes rendezvényeket, amelyek a kultúrpalotában kerültek sorra. A beregszászi lakosság nem szenvedett hiányt a kulturális rendezvényekből, mindenki megtalálhatta a saját érdeklődésének megfelelő programot.

---

majd 1952-ben rehabilitálták. 1952-ben elvégezte a Munkácsi Tanítóképzőt, tanítói képesítést szerzett, egy évet Nagyberegen élt. Ezt követően a beregszászi járási kultúrház igazgatójává nevezik ki, itt lett egyben a beregszászi színjátszó csoport rendezője, amely 1959-ben Kárpátalján elsőként kapta meg a Népszínház (kiváló együttes) címet. Közben az Ungvári Állami Egyetem filológiai karán orosz szakos tanári diplomát szerzett. 1953-tól a Népszínház vezetője. Tagja az Ukrán Színművészeti Szövetségnek. 1992-ben Nagy Zoltán Mihály A sátán fattya című kisregényét átdolgozta színpadra. Rendezésében a Népszínház nagy sikerrel mutatta be a darabot Kárpátalja szerte, illetve Budapesten. Kilenc színpadi művet fordított oroszból és ukránból magyarra és vitte színre társulatával. Több műsorgyűjteményt állított össze a magyar színjátszók részére, amelyek a Kárpáti Kiadó gondozásában jelentek meg. Kezdeményezője volt a Beregszászi Illyés Gyula Nemzeti Színház társulata életre hívásának. A hivatásos színésznövendékek útját istápolja nyugdíjba vonulásig. Elismerések, díjak: 1963-ban megkapta Ukrajna Érdemes Művelődési Dolgozója címet, továbbá 1992-ben Erzsébet-díjas, illetve a határon túli Sylvánia-díj birtokosa. Beregszász díszpolgára (1999).

¹² Schober Ottó. Színfalak előtt, mögött, nélkül. – Ungvár-Budapest: Intermix Kiadó, 1996. – 9. old.

¹³ Schober Ottó. Negyvenezer néző. // *Vörös Zászló*, 1970. január 1. – 3. old

¹⁴ Horváth Anna. Az a régi nyár. – Ungvár-Budapest: Intermix Kiadó, – 117. old

¹⁵ Kovács Elemér. A vasfüggönyön innen Kárpátaljai magyar anekdotakincs. - Sorozatszerkesztő és felelős kiadó: Dupka György . Intermix Kiadó, 2017

A kultúrpalotán belül a kiállítások és a művészi előadások mellett állandó szakköröket is nyitottak, ahová örömmel várták a művészetkedvelőket: „fényárban úszó kultúrpalotánk hangulatos álarcosbállal fogadta az új évet. Az új, 1970. évben még több művelődési, szórakozási lehetőséget szeretnénk nyújtani városunk közönségének”¹⁶.

I.5 Munkaszombat

A Szovjetunió egész területén hagyománnyá vált V. I. Lenin április 22-i születési évfordulója előtt munkaszombatot rendezni. Nem történt ez másképp Beregszászban sem. A munkások ezen a napon „hatalmas energiával és nagy lelkesedéssel” dolgoztak. A megkeresett pénzt átutalták az ötéves terv alapjába. Ezeket a munkaszombatokat több helyen vörös szombatokként is emlegették. Ezek a tartalmas szombatok megértették a dolgozókkal a kommunista szombatok hatalmas politikai jelentőségét – legalábbis a sajtó szerint. 1972-ben hatalmas politikai és munkalelkesedés közepette zajlott le a kommunista szombat. „Azon a napon a kerület munkásai és kolhozistái közel 250 ezer rubel értékű terméket gyártottak, illetve termeltek”¹⁷.

Hasonló beszámolók születtek az 1973-as eseményekről is. Beregszász dolgozó polgárai, nagy örömmel várták az idén is megrendezésre kerülő munkaszombatot. Az előkészületeket már napokkal azelőtt elkezdték. Felhívásra került sor a munkaszombat élmunka napjává tételére. Erre a felhívásra elsőként a konzervgyár dolgozói válaszoltak. Megszervezték az úgynevezett törzskart, amely a kommunista szombat előkészítésével és megrendezésével foglalkozott. Ennek a törzskarnak a vezetője Mándi Artúr, a konzervgyár igazgatója volt. A törzskar számításai szerint a munkaszombaton több mint 220 személy vesz majd részt, amiből kikövetkeztethető, hogy 22.7 ezer rubel értékű termék kerül előállításra. Emellett a munkaszombat céljai közé tartozott még a gyár területének a rendezése, ami magába foglalta a virágágyások beültetését, illetve a sportpályák rendezését. Ezekben a munkákban főleg az irodai dolgozók vettek részt¹⁸.

A Beregszászi Borgyárban úgyszintén nagy erőfeszítéssel készültek a kommunista munkaszombatra. A munkanapra való felkészülést a Bikov V. párttitkár vezette törzskar irányította. Ebben a gyárban más rendszer szerint állították össze a munkanap teendőit: „Itt is külön feladatokat tűztek ki minden üzemrész elé.” A gyár kommunistái fontosnak tartották megismertetni a munkásokkal a munkaszombat szervezetségének fontosságát, illetve konkrét feladatokat tűztek ki minden munkás elé¹⁹.

A munkaszombatra az említett gyárak mellett más gyárak is szorgalmasan készültek. Olyan üzemekben, mint a bútorkombinát, a ruhagyár, az építőanyag-ipari gyár és a kísérleti üzemben a többi

---

¹⁶Schober Ottó. Negyvenezer néző. // *Vörös Zászló*, 1970. január 1. – 3. old.

¹⁷ Április 21. Kommunista munkaszombat. // *Vörös Zászló*, 1973. március 31. – 1. old.

¹⁸ Uo.

¹⁹ Uo.

gyárhoz hasonlóan törzskarokat hoztak létre, amelyek tagjai szintén „*nagy felvilágosító és szervező munkát végeznek a kollektívákban*”²⁰.

A gyárak dolgozóin kívül a kommunista vörös szombatokon részt vettek még a mezőgazdaságban dolgozó munkások is. A munkaszombat napja egybeesett a tavaszi mezei munkák idejével, ezért a munkások a legnagyobb figyelmet elsősorban a kukorica vetésének szentelték. Mivel kevés idejük maradt a munkaszombatra való felkészüléséhez, ezért minden rendelkezésükre álló időt egyszerűbben és gyorsabban használták ki: „*A legfontosabb teendő az emberek körében végzett széles körű tömegpolitikai munka.*” Fontosnak számított emellett a munkaszombatra való megfelelő felkészülés érdekében a kolhozisták tájékoztatása a munka menetéről, illetve a kitűzött feladatokról. Ezek a tájékoztatókat a politinformátoroknak, illetve az agitátoroknak kellett elvégezniük: „*Hangsúlyozni kell az esemény politikai jelentőségét, hiszen a munkaszombat a kommunista munka ünnepe. Végzett munkájukkal a dolgozók hitet tesznek a kommunista párt ügye mellett, bebizonyítják a soknemzetiségű szocialista haza iránti szeretetüket, nagyfokú kommunista tudatosságukat.*”²¹

Fontos volt, hogy a munkaszombat napján a munkások élmunkát végezzenek. Ahhoz, hogy felhívják a munkások figyelmét az élmunkára, felkellett újítaniuk az üzemrészekben, a „vörös sarkokban”, a klubokban és a könyvtárakban a szemléltető agitációt, illetve új plakátokat kellett kifüggeszteni. „*A faliújságok szerkesztő bizottságainak gondoskodniuk kell különszámok, harci lapok kiadásáról, amelyeket a kommunista szombatra való felkészülésnek szentelnek*”. A szerkesztőségen kívül a helyi rádióadásokban is meg kellett említeniük a munkaszombat fontosságát. A komszomoltagoknak és a kommunistáknak már a munkanap előkészítése során is példát kellett mutatniuk a munkában. Fontos feladatuk volt, hogy odaadó munkára és munkasikerek elérésére buzdítsák a helyi munkásokat. Emellett motiválniuk kellett az embereket, hogy minél minőségesebb munkát tudjanak nyújtani a kommunista munkaszombat napja alkalmából: „*nem kétséges, hogy a pártszak- és komszomolszervezetek vezetésével valamennyi üzem. intézmény, szervezet, kolhoz és szovhoz kollektíváin felkészülten fogadja a vörös szombatot, termelékeny, kommunista munkával teszi emlékezetessé április 21-ét.*”²²

Természetesen a sajtó közlései ellenére nem mindig volt ennyire önfeledt és jól szervezett a „szubotnyik”. Olykor egész egyszerűen közös iszogatásban zárták le a kommunista önkéntes munka elvégzését.²³

---

²⁰ Április 21. Kommunista munkaszombat.// *Vörös Zászló*, 1973. március 31. – 1. old.

²¹ Uo.

²² Uo.

²³ Tóth István, A folytonosság újjáteremtése. Kárpátaljai elbeszélőkönyv, Magyar napló 2020 – 93 old.

I.6 Labdarúgás

A '70-80- as években a sportnak nagy szerepe volt a mindennapi életben. A legkedveltebb sport azokban az időkben a labdarúgás volt. Mivel nagyon közkedvelt sportnak számított ezért nagyon sok kerületi bajnokságokat szerveztek. Ezeken a bajnokságokon részt vettek a különböző kolhozok csapatai, illetve a gyárak munkásai is egyaránt. Az eredményes szerepléshez hozzá járult az edző és a nevelői munka színvonala. Egy erős céltudatos edző a maximumot tudta kihozni a csapatából. Ennek köszönhető, hogy a Muzsalyi Szőlőszovhoz és a Vörös Zászló Kolhoz labdarúgói a legjobbak között végeztek.²⁴

A kerületi bajnokságokban részt vettek még a falusi futball csapatok is. A különböző falvak egymással szálltak versenybe. Az 1974-es évben a legerősebb falusi focicsapatnak a Badalói számított. Ezt követte a Gáti, majd a Derenkoveci csapataok. A mérkőzéseken néha előfordultak szurkolói sportszerűtlen viselkedések. A heti hírlap erről is beszámolt: „*Gáton, Dédában és Papiban gyakoriak voltak a rendbontások. Hozzá kell tennünk, hogy ezt elősegítették a helyi kereskedelmi dolgozók is, akik szeszes italokat árusították a stadionban.*”²⁵

A labdarúgás népszerűsítése, és a sportolók tudásának növelése érdekében, különböző villámtornákat és kupamérkőzéseket rendeztek. Erről számolt be a kerületi labdarugó szövetség elnöke „*Az egyesületi és komszomol bizottságoknak mindenütt fel kell élénkíteniük a sportolók, így a labdarúgók körében végzett edző- és nevelő munkát.*”²⁶

A korabeli sajtóban megfogalmazott gondolatok gyakran szépítették a kegyetlen igazságot. Ezért a sajtó anyagokra kritikus szemmel kell néznünk. A Szovjet rendszer alatti időszakban nagyon fontosnak számított a cenzúra, amit folyamatosan alkalmaztak a „tökéletes” kommunista nevelés céljából. A sajtónak azt kellett leírnia, amit kelet, nem pedig amit szerettek volna.²⁷

A korabeli sajtóanyagok cenzúrájának ellenére, közelebbi betekintést nyerhetünk az akkori mindennapi életbe. A sajtóban megjelent események valóságot tükrözték, viszont az emberek véleményét és hozzáállását gyakran szépítették. Jó fényben szerették volna feltüntetni a szovjetrendszer alatti életet, ami a sajtóban meg is mutatkozott. Maguknak az újságíróknak is önkritikát kellett alkalmazniuk ahhoz, hogy a kommunista gondolkodásnak megfelelően alítsák össze cikkeiket.²⁸

---

²⁴Pirigyi Ferenc. Labdarúgószemle. // *Vörös Zászló* 1974. augusztus 1. -3 old.

²⁵Uo.

²⁶Uo.

²⁷Tóth István, A folytonosság újjáteremtése. Kárpátaljai elbeszélőkönyv, Magyar napló 2020 – 27 old

²⁸Uo.

II. FEJEZET

SZÓRAKOZÁS A 70-ES 80-AS ÉVEKBEN

A szórakozási lehetőségek az adott korra igazán kiteljesedtek. Egyre több mozikat, klubokat, éttermeket és más szórakozóhelyeket biztosítottak a lakosság számára. Bár kevés idő jutott a szórakozásra, de mindenki örömmel várta és vett részt különböző vetélkedőkön, táncesteken stb.²⁹

Minden évben az ünnepek tiszteletére felvonulásokat rendeztek Beregszász központjában. Ezeken a felvonulásokon rengeteg ember vett részt. A legnagyobb ünnepi felvonulásnak a május 1-ei munkások szolidaritásának ünnepét tartották. Ezen kívül más nagyszabású ünnepük is volt, mint a május 9-ei győzelem napja vagy mint az október 7-i Szovjetunió alkotmányának napja.³⁰

II.1 Beregszász szórakozóhelyei

Beregszász sokféle szórakozási lehetőségeket kínált az idősebb korosztály számára, de mintha a fiatalokról megfeledkeztek volna: „...*Hétköznap, este nyolc óra. A korzón iskoláskorú és idősebb fiúk és lányok ögyelegnek cél nélkül. Alkonyodik. A park előtt 15 — 16 éves fiatalok egy csoportja valamiről élénken beszélget. Hallani egy-egy szót:*

– *Na, mi lesz? összedobunk egy-egy rubelt és ... — a sokatmondó kézmozdulat a torokhoz nem hagy kétséget afelől, mire gondol a fiú. Es már hallani is a kopekek csörgését, amelyeket a gondos szülők talán fagylaltra adtak gyermeküknek. Később a park sötét helyeiről vidám hangok hallatszanak, üres palackok repülnek a fűbe*”.³¹ A rádiójukat hangosra tekerő lázadó fiatalságot nem igazán kötötték le a művelődésosztály programjai, mivel inkább az idősek számára szerveztek érdekesebb előadásokat. A fiatalok számára Beregszászban egy Glóbusz nevű ifjúsági klubot hoztak létre, de mivel az társadalmi alapokon működött, ezért anyagi bázisa jóformán nem volt, így nehezen tudták kielégíteni a fiatalság igényeit. Ráadásul nyáron a klub teljesen beszüntette tevékenységeit, ezért az iskolások és fiatal dolgozók rá voltak kényszerülve, hogy saját maguk gondolkodjanak a szórakozásukról. „*Egyszóval unatkoznak szép városunkban a fiatalok*”³².

De milyen szórakozási lehetőségeket nyújtott városunk az idősebbek számára? A legnépszerűbbek az éttermek voltak. A központi Vérke-híd alatt működő Halászcserda mindig frissen pucolt ponttyal és fagyasztott hekkkel várta vendégeit, az itt elkészített halászlé kellemesen csípősnek bizonyult. Ebben az időben ezt az ételt egész Kárpátalján csak ebben az étteremben lehetett kapni. A

²⁹Kárpátalja 1919-2009. Főszerkesztő Fedinec Csilla, Vehes Mikola Nyomta az Argumentum Kiadó nyomdaüzeme. 2010 -332. old

³⁰Csanády György. Sorsfordító évek sodrásában. Felelős vezető Kovács Dezső. PoilPrint. Ungvár 2004.-270 old.

³¹Horvath Miklós. Vágyálom a... szórakozás. // *Vörös Zászló*, 1977. július 9. – 4.old

³²Uo.

környező éttermekben, mint például a Fehér Kő, Kárpáti, Barátság, Nyárikert a legnépszerűbb fogás a vékonybélbe töltött sült kolbász (másnéven kupáti) volt, amit leggyakrabban burgonyapürével tálaltak. Mindegyik étteremnek megvolt a maga vonzereje. A Kárpáti étteremben legtöbbször cseh sört mértek, ami még jobban magához csalogatta a tömeget. A Nyárikertben tavasztól késő ősziig tartó cigányzene szólt. A Fehérkő étterem az épület második szintjén működött, ablakai mindig nyitva álltak azért, hogy a lent ácsingózó emberek élvezni tudják azt a zenét, amit éppen a zenekar játszott. A hetvenes-nyolcvanas években az éttermek nagy népszerűségnek örvendtek, hétvégenként az asztalfoglalást egy-két nappal korábban kellett megejteni. A városközponti éttermeken kívül nevezetesebb étteremnek számítottak még a Fácán, a Pacsira, a Csalogány éttermek. A Barátság étterembe gyakran Munkácsról beutazó nagy társaságok látogattak, hogy meghallgassák az ottani élőzenét és megvacsorázzanak. A zenekar repertoárjában a kordivatnak megfelelő könnyűzenei számokat hallhattak, többnyire magyar nyelvűeket³³.

II.2 A korzó esti hangulata

A nyolcvanas évek végén az akkori fiatalság nagyban meghatározta a korzó³⁴ esti hangulatát. A fiatalok csoportokba verődve járták Beregszász utcáit. Kárpátalján több helyen is így jártak a fiatalok, de sehol sem olyan képen, mint Beregszászban. Ennek a szokásnak a kialakulása a hetvenes évek elejére nyújtható vissza. Amikor az emeleti ház ablakából kinéztek, annyit láthattak csupán hogy öt-hatfős csoportok egymással szemben hullámoztak végig a város sétálóutcáján. Az akkori divat szerint némelyikül a hatalmas orsós magnót cipeltek vállukon, vagy elemekkel működő rádiót, amiből természetesen hangos zene szólt. A hangos zene mellett a társalgásra is szántak időt. Figyelmet szenteltek a velük szembe menetelő társaságokra is, mivel mindig szeretettek volna találkozni valakivel. Erre igazából akkor nyílt mód, ha a csapat a tér két végén kialakult rész egyikéhez érkezett. Beregszász két tere oszlott az egyik tér a kultúrház előtt volt, a másik a mostani közlekedési lámpa előtti tér volt. A kultúrház előtti teret „majomszigetnek” emlegették, ahol ráérős beszélgetés folyt az ifjúság körében. Esténként több száz fiatal adott egymásnak randevút, így kis időn belül szinte mindenki ismerte egymást arcról. Ez nem számított nagy dolognak, mivel a város egyetlen magyar középiskolája felső tagozata – a kilenc- tizedikesek – hét-nyolc párhuzamos osztályt számlált. Ez azt jelentette, hogy kétszáz fiatal az iskolai szünetekben, büfékben, az udvaron gyakran összefutott³⁵.

Az ifjúságból csaknem mindenki kivétel nélkül Komszomol-tag volt, ami a hivatalos megfogalmazás szerint a kommunista pár kimeríthetetlen ifjúsági élcsapatát jelentette. „*A kerületi*

³³Kovács Elemér. Egy lokálpatrióta feljegyzései - A beregszászi korzó. Lázadó ifjúság (4.) // <https://karpatinfo.net/kozelet/2020/12/20/egy-lokalszociologia-feljegyzesei-beregszaszi-korzo-lazado-ifjusag-4-4114>

³⁴Beregszász városközpontja, amely a mai Kossuth és a Hősök terét jelentette.

³⁵Kovács Elemér. Egy lokálpatrióta feljegyzései - A beregszászi korzó. Lázadó ifjúság (1.) // <http://kmmi.org.ua/cikkek/hirek/egy-lokalszociologia-feljegyzesei-a-beregszaszi-korzo-lazado-ifjusag-1>

*fogyasztási egyesülés hálózatában most kilenc komszomol-iffúsági kollektíva van, amelyekben 64 fiatal dolgozik. Ezenkívül 227 dolgozó a kommunista munka élenjárója, 250 pedig harcol a megtisztelő cím elnyeréséért.*³⁶

II.3 Tánccest

A kultúrpalotában szervezett „táncra” nagy szeretettel járt minden fiatal. Sokan voltak olyanok, akik a táncterem előtt betértek a Varenycsna, Saslicsna nevű vendéglátóipari egységekbe, vagy egyéb falatozókba. Miután bőségesen befalatoztak és italoztak, betértek a táncterembe. „Maestro, zenét!” Ezt kiáltották azok a fiatalok, akiknek már nem éppen a zenére volt szükségük. Míg a zenészek játszottak, addig ezek a fiatalok egyszerű szavakat használtak, olyanokat, amelyek egykor a kocsisok szókincsébe tartoztak. Sajnos a fiatalság nem a tánctudásáról volt híres. Emellett a zenészek játéka sem volt igazán jónak nevezhető. Bár a zenekar minden versenyen jól szerepelt, viszont a táncestéken csapnivalóan játszottak³⁷.

Volt táncrend is, hiszen a váratlan túlkapások megelőzése érdekében egy egész sor rendfenntartó ügyelt a biztonságra. Ezekből a rendfenntartókból öt milicista volt, hat népi rendfenntartó, és egy majdnem teljes komszomol-örjárat³⁸.

Persze nem volt mindenki megelégedve a szórakozási lehetőségekkel. „*A klubokban lehetne például táncköröket szervezni, amelyekben a fiatalok báli táncokat tanulnának. Fel lehetne élénkíteni a meglévő vokális együttesek tevékenységét, új zenekarokat lehetne létrehozni, meg kellene újítani a Glóbus-klub munkáját.*”³⁹ A komszomol-bizottsághoz és a művelődési osztályhoz benyújtott kérelmeikben a fiatalok ilyen javaslatokat fogalmaztak meg. Emellett a legtöbb fiatal meg volt győződve arról, hogy „*ittasan táncolni éppen olyan divat, mint farmer- nadrágot hordani.*”

II.4 Május elsejei ünnepség

A május elsejei munka ünnepe az egyik legfontosabb ünnepnek számított a szovjet rendszer ideje alatt. Az ünnepet az egész Szovjetunióban fesztivállal egybekötve tartották meg, nem volt ez másképpen Beregszászban sem. Az utcákon már kora reggel nyüzsgés volt. Az egész város ünnepi hangulatban pompázott, a vörös zászlók lengedeztek. A város dolgozói, iskolásai ünnepi hangulatban gyülekeztek a május elsejei felvonulásra. A gyülekező hely a Felszabadulás (a mai Kossuth) téren volt, ahol a kerületi biztosságának az első titkára melegen üdvözölte az összegyűlt embereket. Rövid beszédet tartott, amelyen kihangsúlyozta, hogy minden szovjet ember, így a berehovói kerület dolgozói is Május Elseje ünnepét méltó munkaadókkal fogadták. Ezen kívül a felvonulás

³⁶Jarosenko Pavlo. Támaszunk- az ifjúság.// *Vörös Zászló*, 1977. augusztus 11. – 2. old.

³⁷Zagrijsuk Pavlo. Ma tánc lesz! // *Vörös Zászló*, 1977. augusztus 23. – 2. old.

³⁸ Uo.

³⁹ Uo.

minden részvevőjének sok boldogságot, jó egészséget és nemes munkájukhoz alkotó sikereket kívánt⁴⁰.

Az egész téren ünnepélyes hangulat uralkodott és az Internacionálé dallama hangzott. Megkezdődött a hagyományos ünnepi felvonulás. Legelőször a tanulók vonultak el a tribün előtt, miközben ígéretet tettek, hogy úgy fognak tanulni, ahogy azt Lenin meghagyta. Az iskolák szám szerinti sorban haladtak a felvonuláson, legelő az 1. számú középiskola tanulói haladtak. A vonulás élén egy tematikusan díszített gépkocsi gurult, amelyen Lenin arcképe díszelgett. A gépkocsin elhelyezett padokban helyet foglaló alsó osztályos tanulók jelentést tettek a tanulásban elért sikereikről. Ezután a menetoszlopban a 2. számú középiskola tanulói következtek. A tanulók hangos kiáltással éltették a szeretett kommunista pártot és a szovjet kormányt, ezen kívül néhány tanuló az emelvényhez szaladt és virágcsokrokat nyújtottak át a termelés élenjáróinak, illetve a forradalmi mozgalom veteránjainak. Ezt követően a 4. számú középiskola tanulói folytatták a menetoszlopot, akik hófehér galambokat bocsátottak szárnyra. A Ruhaipari Szakiskola menetoszlopának résztvevői Lenin «Nagy kezdeményezés», «A szovjethatalom soron lévő feladatai» és más műveinek fedőlapjának nagy méretű képeit vitték kezükben. Magas hangerővel zengenek a köszöntők a kommunista párt, a lenini komszomol tiszteletére, amikor az emelvény előtt elhaladnak az Egészségügyi Szakiskola és a 21. számú Mezőgazdasági Gépesítési Szakiskola diákjai.

Az emelvény előtt elvonulnak a gyárak és üzemek dolgozóinak ünnepélyesen díszített menetoszlopai. Először a Kísérleti Üzem munkásai vonulnak el. A munkások vitték az összes szovjet tagköztársaság zászlóit, ezzel is jelképezve beláthatatlan hazánk népeinek megbonthatatlan egységét. A menetoszlop élén a termelés élenjárói haladtak, azok, akiket «A Lenin születése 100. évfordulójának méltatására végzett dicső munkáért» jubileumi éremmel tüntettek ki. A Bútor kombinát dolgozói V. I. Lenin hatalmas, virágcsokrokkal díszített arcképét vitték a kezükben. A transzparenszen a következő szavak voltak láthatók — Béke, Munka, Szabadság, Egyenlőség, Testvériség, Boldogság. Ezután érkezett a terre a Ruhagyár menetoszlopa. A munkásnők jelentést tettek munkasikereikről, büszkén számoltak be arról, hogy az üzemet az ünnep küszöbén a Magas fokú termelési kultúrájú üzem megtisztelő címmel tüntették ki. Felvonultak még a geológusok és a Berehovái Borgyár dolgozói is⁴¹.

A beszámoló során az újságíró kicsit elábrándozott. *„Míg, az első szabad május elsejei ünnepeken mindössze néhány ipari üzem vett részt, ma már több mint 20 üzem dolgozói menetelnek itt. Minden üzem el van látva korszerű, nagy termelékenységű gépekkel. A dolgozók számára évről évre egyre jobb munkakörülményeket hoznak létre, állandóan érzik a kommunista párt és a szovjet*

---

⁴⁰Überall E. Május elseje megünneplése Berehováon. // *Vörös Zászló*, 1970.május 5. – 2. old.

⁴¹ Uo.

állam atyai gondoskodását, hazánk minden népének önzetlen segítségét. Erre a gondoskodásra válaszul : úgy igyekeznek dolgozni, i hogy minden nap gyarapítsak szeretett hazánk hatalmát.”⁴²

II.5 Pionírnyár

Minden évben az összes iskolás nagy örömmel várta a tanév befejezését, miután megszólalnak a csengők a tanulók tudják, hogy elérkezett a várva várt nyár, amikor beköszönt a pihenés ideje. A pihenésen kívül, turistautakra szólítanak a kürtök, és a kerület⁴³ különböző sarkaiban lánggra lobbannak a pionír tábortüzek. Az iskolások és a pionírok számára a nyárnak edződés, egészséges és tartalmas pihenés idényévé kel válnia. Ezek a dolgok legfőképpen attól függenek, hogy a népoktatás dolgozói a szülői tanácsokkal karöltve, a kolhozok vezetőségei, a párt-, komszomol- és szakszervezetei hogyan látnak majd hozzá ezen fontos ügy megoldásához. A pionírtáborokban közel 1000 gyerek fog pihenni. Kétségtelen hogy nagyszerű pihenés vár a gyerekek számára. A gyerekek nyári pihenését a népoktatási osztály szervezte meg. Az Iskolák és óvodák mellett ifjú sportolók, tájkatató turisták táborai, műkedvelő körök, vörös nyomolvasók klubjai működnek majd. A nyár folyamán a gyerekek elé nagyon sokféle program kínálkozik. De lesznek olyanok is akik nem vesznek majd részt a turistautakon. Sok iskolás otthon marad segédkezni a szüleinek a különböző munkákban. Ezért az otthon maradt gyerekek számára a helyi játszótéren, klubokban és könyvtárakban tömeges gyermekrendezvényeket hoznak létre. Bizonyos kötelességek hárulnak ezen a téren a kerületi mozhálózat igazgatóságára is. Fontos összeállítani a bemutatásrészánt filmek részletes műsorát. Ugyanakkor nem szabad megfeledkezni arról sem, hogy a nyár folyamán is bevessük a gyerekekbe a munka, a hasznos szórakozás iránti szeretetet. A kerület középiskoláiban hat tanulói termelői brigádot szerveztek, amelyekben több mint 560 iskolás fog dolgozni a kolhozmezőkön, segédkezni fog a termés betakarításában. Dicséretes az, hogy majdnem minden iskolában különleges tábor szerveztek, melyekben mintegy 600 tanuló nemcsak pihenni, de dolgozni is fog⁴⁴.

II.6 Vidám munkaest

Sok dolga volt a földművesnek, főleg a tavaszi és őszi időszakokban. Nap mint nap kemény munkát folytattak a földeken, pihenésre nagyon kevés idejük maradt. Ennek érdekében a helyi művelődési ház dolgozói gondoskodtak arról, hogy a mezőgazdaságban dolgozó emberek kevés szabadidőjüket, hasznosan és kellemesen töltsék el. Ezért, az év több alkalmával a 14 tagú kultúrtársaság, színvonalas előadást nyújtott a kolhoz mezőkön (legalábbis a sajtó beszámolója szerint). A műsoruk címe pedig «*Munkával dicsőítjük hazánkat*». Az előadások felkészüléséhez sokat

---

⁴²Überall E. Május elseje megünneplése Berehováon. // Vörös Zászló, 1970.május 5. – 2. old

⁴³ A Vörös Zászló című lap a járását a magyar kiadásban kerületnek írta.

⁴⁴Üdvözlünk, pionírnyár! //Vörös Zászló, 1977. június 16. – 1. old.

köszönhetek a közösségi könyvtár dolgozóinak, akik minden előadásban részt vettek „könyvszemlét tartanak, propagálják az új kiadványokat, friss újságokkal, folyóiratokkal látják el az állattenyésztő telep klubszobáját, mozgóklubot rendeznek be. információs napokat tartanak a szakemberek számára stb”⁴⁵

Az aratás ideje alatt többször is látogatást tettek a fölművelő kombájnosokhoz. A fáradalmas munkanapot a dalaikkal próbálták „felfrissíteni” a dolgozók kedélyeit. A szórakoztatáson kívül a munkaverseny, szervezésében is sokat segédkeztek. „*Harci lapjainkon gyakran szerepeltek Seleja Ferenc, Kiss Endre kombájnosok, Huszárik János és Greba György gép kocsivezetők, akik példamutatóan vették ki részüket az aratásból*” A kiváló eredményekről a gazdaság többi termelési részlegén dolgozóknak is hírt adtak.⁴⁶

Nagy örömmel fogadták az előadókat az állattenyésztő telepeken a gazdasági mezőkön és nem utolsó sorban a kolhoz segédüzemeiben is. A szorgos munkások mindig nagy érdeklődéssel tekintették műsoraikat, és gyakran hangsúlyozták hogy örömmel várják vissza a kultúrbrigád tagjait. „*S az agitációs kultúrbrigád tagjai szívesen tesznek eleget kérésüknek, gondoskodnak a dolgozók szabad idejének tartalmas eltöltéséről*”⁴⁷

A kolhoz mezőin, a helyi egyetemek diákjai már évek óta szorgalmasan töltik a munkaszemestert. A vendégek és a fiatal munkások között szoros baráti kapcsolatok alakultak ki, így nem meglepő hogy mindenki örömmel fogadta azt az ötletet hogy délutánonként a munkanap végeztével tartsanak „mezei olimpiát”, melynek műsorán labdragúgás sportlövészet, asztalitenisz szerepel. A versenyre felkérték az Ivanyivka Középiskola tornatanárát, hogy elbírálja a verseny győzteseit.⁴⁸

„*Agitációs kultúrbrigádunk nemcsak dicsér, ha nem a dalokkal meg is csipkedi azokat, akik immel-ámmal dolgoznak, fecsérlik a nép vagyonát, nem tartják be adott szavukat.*” A kultúr brigád számára ezek a mezei fellépések, sokkal inkább kedves elfoglaltságnak tűnik, mintsem munkának. Rengeteg előadó van, akik az egész napi munkájuk után éjszakába nyúló próbákon készülnek örömet szerezni a földműveseknek, állattenyésztőknek. A fáradtságos munkájuk jeléül a munkások hatalmas felcsattanó tapssal és vidám nevetéssel örvendeztetik a kultúr brigád tehetséges tagjait.⁴⁹

II.7 Barátságfesztivál

A barátságfesztivált minden éven nagy örömmel várták Beregszász lakosai. Így nem csoda hogy a fesztiválra már egy hónappal a megrendezése előtt nagy készülődések folytak. A

---

⁴⁵Bara Irén .Színpadunk a kolhozmező// *Vörös Zászló* 1979. Augusztus 14. -4 old

⁴⁶ Uo.

⁴⁷ Uo.

⁴⁸ Uo.

⁴⁹Uo.

fesztivál műsorán érdekes rendezvények szerepelnek, melyeket a Kárpátontúli felszabadulása 35. Évfordulójának és Ukrajna Oroszországgal való újra egyesülése 325. évfordulójának szentelnek. A műsoron kívül a fesztivál vendégei megtekinthetik a kerület ipari és mezőgazdasági termelése eredményeit bemutató népgazdasági kiállítást, illetve a kerületi Barátság-ház felújított kiállítását, és nem utolsósorban a vendégeknek lehetőségük adódik ellátogatni a képzőművészek és fényképészek kiállítására is.⁵⁰

Minden éven a fesztivál idején népmulatságot és őszi karnevált rendeznek, ezzel felidézve a népi hagyományokat. A fesztivál idején a gyerekekről sem feledkeznek meg. A gyerekek szórakoztatására aszfaltrajz versenyt hirdetnek, amelyet a nemzetközi gyermekéveknek szentelnek. A zene szerelmeseinek is kedveskednek a fesztivál rendezői. *„A szabadtéri színpadon kerületünk legjobb műkedvelő együttese, továbbá magyarországi és kelet-szlovákiai vendégek adnak számot művészetükről.”* A kerületünk műkedvelő együttese már szorgalmasan készülnek a barátság fesztivál műsorára. *„Az ünnepi műsor résztvevői dalokkal, táncokkal, versekkel idézik fel vidékünk felszabadulásának fedhetetlen napjait, Ukrajna Oroszországgal való újra egyesülése 325. Évfordulójának tiszteletére tánc kompozíciót adnak elő.”⁵¹*

A barátság fesztivál szabadtéri színpadán a megrendezésre kerülő ünnepségen a műkedvelő előadókon kívül részt vesznek a Vörös Zászló Kolhoz, a bútorkombinát, a ruhagyár, a területi mezőgazdasági kísérleti állomás, a tanítók háza, a városi vegyeskereskedelem és a kerület más együttese is egyaránt. Nagy hangsúlyt fektetnek a táncgyüttes műsorának összeállítására is. Mivel egy összevont táncgyüttesről van szó ezért nagyon aprólékos munkát igényel. A táncműsor előkészítéséért az ASZSZK érdemes művelődési dolgozója Lizák Dezső felügyel. Elmondása szerint: *„Már begyakorolták a koreográfiái és vokális tánckompozíciók egyes elemeit. Rövidesen megkezdődnek a kerület műkedvelő együtteseinek közös próbái.”⁵²*

A fesztivál előkészületeiben fontos szerepet játszanak a párt és a komszomolszervezetek, a klubok és könyvtárak dolgozóinak a segítségével, hogy a próbák megtartásával biztosítsák a műkedvelők megjelenését. Más feladatot is kaptak az előbb említett szervezetek. *„valamennyi művelődési Intézményben internacionalista barátságesteket kell tartani, hangosújságokat, filmtesztiválokat kell szervezni, továbbá találkozókat az idős kommunistákkal, háborús és munkaveteránokkal, a termelés élenjáróival.”* A barátság fesztiválnak a dal és a tánc igazi ünnepéről, és a népek testvéri egységéről kel szólnia.⁵³

---

⁵⁰ Dancs Galina. Készülünk a fesztiválra.// Vörös Zászló, 1979. augusztus 21. – 4 old.

⁵¹Uo.

⁵²Uo..

⁵³Uo.

III. FEJEZET

VISSZAEMLEKEZÉSEK

A visszaemlékezések alapján első kézből kapott információt kapunk az adott korról. A szóbeli emlékek alapján a téma több oldalról való vizsgálata lehetőséget biztosít arra, ahogy az adott téma különböző rétegeit fedjük fel. Ugyanazt a témát több oldalról megközelítve, addig számunkra láthatatlan képeket tárhatunk fel, mely során új értelmet kaphat a kutatás.⁵⁴

A visszaemlékezők az adott történelmi korban közvetlen megélt tapasztalatát, eseményeit vetítik elénk, a saját szemszögükből nézve. Vertési Lázás így fogalmaz egy tanulmányában „ *a szubjektív tanúságtétel, önmaguk meghatározása, identitásunk megerősítése.*”⁵⁵

III.1 A kávézóban

A szovjetrendszer alatti időszakban minden embernek megvolt a maga munkája. Rengeteg gyár épült, ami által minden embernek lehetőség adódott a pénzszerzéshez – „*mindenki dolgozott, mindenkinek volt munkahelye, mindenkinek volt pénze*”. Az emberek törekedtek a jobb életre, ezért bármilyen munkát elvállaltak. „*nem volt szégyen a munka, az volt szégyen aki nem dolgozott, de olyan meg nem volt*”. A monoton gyári munkák mellett szezonális munkák is voltak, mint például a konzervgyárban, ahol szeptembertől indult a termelés. A gyárban különböző zöldségeket, savanyúságokat konzerváltak. A gyári munkán kívül éttermek és kávézók adtak lehetőséget a munkára. De milyen is volt a 80-as évek kávézójában dolgozni?

Erről mesélt Petróczi Irén aki több éven át pincérként dolgozott a Beregszászi kávézóban⁵⁶. A vendéglátóipari munkát a Snyeysinka (Hópelyhecske) nevű híres kávézóban (a mai I. Franko utca elején működött) kezdte. Pár hónap után otthagyta, majd új munkát a Desszert kávézóban (a B. Hmelnickij út elején) kapott, ahol több éven át pincérként dolgozott. A bárban nyolc munkás dolgozott, akik háromnaponta váltották egymást. Családias légkör uralkodott a kávézóban, a munkások nagyon jó viszonyban voltak egymással, oly annyira hogy a születésnapokat is együtt ünnepelték. Ilyen alkalmakkor „*megvoltak hívva a kollégáink, azoknak a férjük az asztalokat oldalra húztuk, oszt ott táncoltunk*”. A vásárlói kör igazán vegyes volt, fiatalok és idősek is egyaránt örömmel jártak ebbe kávézóba. Mivel a 4-es iskolával (4. Sz. Kossuth Lajos Középiskola) szemben helyezkedett el, ezért rengeteg iskolás megfordult itt. Minden iskolanap után betévedtek a gyerekek

---

⁵⁴Earl Babbie. A társadalomtudományi kutatás gyakorlata. Balassi Kiadó, Budapest. 2003.

⁵⁵Vertési Lázár. Oralhistory: A szemtanúként elbeszélt történelem lehetőségei. -164 old.

⁵⁶Adatközlő: Petróczi Irén (1951) nyugdíjas.

egy ízletes fagylaltra. Nagyon népszerűnek számított tél idején a „meleg” fagylalt, ami igazából tejszínhab volt, ostyás tölcsérben tálalva, amit gyerekek nagy örömmel fogyasztották. A fagylaltokat mindenféle – diós, mogyorós, dzsemes – feltéttel/öntettel lehetett kapni. *„Abban a világban ez a 80 évemben nem volt mindenütt fagylalt, ezért hatalmas sorok voltak a fagylaltért, nagyon sokan voltak mindig.”* A legnagyobb forgalom négy óra után volt, amikor a munka után a felnőttek is betévedtek egy finom kávéra vagy fagylaltra. Mivel a kávézóban szeszes italt is árultak, ezért több iszákos ember is megfordult. Viszont szeszes itallal csak tíz óra után lehetet kiszolgálni, ekkor felmerül az a kérdés hogy miért? Ennek is megvolt bizony az oka. Mivel voltak olyan iszákos emberek, akik még munkába menet betévedtek a kávézóba, lerészegedtek és már nemvolt kinek a munkába menni, és ennek elkerülése érdekében, bevezették, hogy szeszes italt csakis tíz óra után árusíthatnak. Ez így is történt, ezért a nehéz munkanap után, sokan a kávézóban letek pihenésre. *„Jöttek négy órakor a munkából, akkor nagyon sokan voltak, hat óra után fél hétkor más senki nem volt a városban, mert mindenki hazament”*. A kávézó hat óráig várta vendégeit, kései órákig csak az éttermek üzemeltek⁵⁷.

Az interjú során Petróczi Irén fiatalságára is kitértünk. Elmondása szerint tartalmas gyermekkorra volt, sokat segített szüleinek. Lehetősége volt pionírtáborokban járni, ahol rengeteg élményt szerzett. A családjával a környéken található faluban éltek, mezőgazdasággal és állattartással foglalkoztak. Szórakozásra a falubéli klubban volt lehetőségük, de csak ünnepekkor tartottak az akkoriban úgynevezett „bálokat”. *„A nagymamánk is elkísért a bálra nemszabad volt, apám nem engedett el magunkban azt mondtuk hogy visszük a nagymamát is közben meg nem vittük”*. Ezek a bálók éjjel 1–2 óráig tartottak, de a fiatalabb lányokat általában csak 12 óráig engedték el szüleik: *„éjfélkor még nem voltunk otthol, anyám visszahúzta az órát, hogy apám ne lássa, hogy a lányok még nem jöttek haza a bálról”*. A bálon a fiataloknak lehetőségük adódott megismerni egymást. Sok fiatal ismerte meg egymást ezeken a bálokon, akik a későbbiekben házasságot is kötöttek. A fiúk udvariasan felkérték a lányokat egy táncra. A lányok pedig ízlés szerint válogattak a táncpartnereik között: *„amelyik fiú nem tetszett, nem nagyon szerettünk vele menni táncolni”*. A szórakozások közzé tartoztak még az ünnepi felvonulások is. Minden évben a lakosság nagy örömmel várták ezeket az ünnepeket. Sokat készültek is rájuk, mivel ezeken a felvonulásokon mindenki bemutathatta a saját portékáját. Nagy ünnepnek számított a május 1-je, május 9-e, november 7-e, zászlókkal, hatalmas tömeg menetelt át Beregszász városán. A felvonulásokon részt vettek az iskolásokon kívül a különböző gyárak munkásai is, menetelés közben lengették zászlóikat, és kiáltották „hurrá távárisi, hurrá”. Vígán teltek ezek az ünnepi felvonulások. Petróczi Irén elmondása szerint, jók voltak azok a 70–80-as évek. Hatalmas pozitívum volt a biztos munkalehetőség. Azáltal, hogy mindenkinek volt munkája, így pénzük isvolt. Nem voltak nagy igények, az öltözködésre sem fektettek nagy hangsúlyt.

---

⁵⁷Adatközlő: Petróczi Irén (1951) nyugdíjas.

Pár kopekért megvásárolták az anyagot, a helybéli varrónők pedig egyszerű zsákszerű ruhát varrtak belőle: „*tizenöt kopek volt egy méter anyag, amiből ott itt fent a hegyen lakott egy néni, hát vettek belőle két-három métert, oszt varrtak belőle egy kis karton ruhát*”. Nem volt lehetőség készruhát vásárolni, a boltokban csak élelmiszert és ruhaanyagot árusítottak. Ha találtak is néhány helyen ruhát, mérethiány miatt kevés embernek felelt meg. Mindenféle képpen gazdaságosabb volt varrónőket alkalmazni – 3 rubelért teljesen készen volt egy ruha. Akkoriban az a három rubel igazán soknak számított, ezért nem rendelkeztek sok ruhával. „*Szegény világ volt, de mégis boldogak voltunk*”.⁵⁸

III.2 Az ifjú lázadó

Milyen volt a fiatalsága egy katonaság előtt álló ifjúnak és mennyire változott meg a világnézete a katonaság után? Mennyire tudták elengedni magukat az energiával teli fiatalok? Ezekre a kérdésekre Sipos Sándor adott választ⁵⁹.

„*Fiatalságom nagyon jó volt*”, a legtöbb fiatal ezen az elven volt. Több korabeli fiattól elhangzik ez a mondat. Miért is volt ilyen jó a fiatalságuk? Hiszen rengeteget kellett dolgozniuk, felmerül ez a kérdés mindenkiben. A 70-es évek végén a fiatalság rengeteget járt szórakozni. Mindenkinek megvolt a maga társasága, akikkel éppen összejártak. Leggyakrabban lakásokban jártak szórakozni, nyáron pedig mikor az idő úgy adta, a fiatalok számára a legjobb szórakozó helyet a Borzsa folyó partja nyújtotta. Mivel személygépjárművel még kevesen rendelkeztek, ezért többnyire vonattal és buszokkal közlekedtek: „*annyi ember ült a vonaton, hogy alig fértünk el*”. A meleg nyári napokon mindenki vágyott egy hűsítő fürdésre, az ilyen napokon a Borzsa partjai tele voltak fürdőző emberekkel. A Borszánkivül nagyon népszerű fürdőző hely volt még a beregszászi Vérke-parti strand. Egy hosszú munkanap után rengeteg ember megfordult ezen a strandon. Egy meleg nyári nap végén sokan megfordultak a Kárpáti étterembe is, amelyik az egyik legnépszerűbb étteremnek számított az akkori fiatalság számára: „*éjfélig táncoltunk, aztán majdnem reggelig a Fradi parkban szórakoztunk*.” A Kárpátiban minden este élő zene szólt, tökéletes szórakozási helyszín volt: „*volt egy olyan hülye rendőrünk, minden éjjel zavart hazafele minket*”. Nagyon odafigyeltek a rendre, zárás után mindenkinek el kellett hagynia az étterem területét. Az éttermeken kívül minden vasárnap a helyi kultúrházban táncesteket rendeztek. Ezeken az estéket összegyűlt Beregszász ifjúsága, s mind együtt szórakoztak, italoztak „*hát hogy lehet pia nélkül szórakozni?*” Ez a kérdés már akkor is aktuális volt.

Sokszor előfordult hogy a fiatalok részegségig itták magukat, de hát ezen nincs mit csodálkozni – fiatalság bolondság! szokták ezt mondani. A különböző szórakozási helyszíneken kívül nagyon népszerű volt a rádió használata. A fiatalok a vállukon hatalmas rádiókat cipeltek, az akkori zenedivatnak megfelelő hangos zenék szóltak belőlük. Messziről lehetett hallani, ha egy csapat

⁵⁸Adatközlő: Petróczi Irén (1951) nyugdíjas

⁵⁹Adatközlő: Sipos Sándor (1957) nyugdíjas

fiatal végigvonult a város központjában. Abban az időben rengeteg fiatal járta Beregszász utcáit. Mindenki az országban tartózkodott, nem volt lehetőségük külföldre utazni. Csak abban az esetben utazhattak külföldre, ha valamelyik külföldi ismerősüktől vagy rokonoktól meghívót kaptak, de arra is egy évben csak egyszer volt lehetőség⁶⁰.

A szórakozáson kívül minden fiatalnak kötelessége volt dolgozni. A városban lehetőség volt különböző gyárakban munkát kapni. Sipos Sándor villanyszerelőként dolgozott a Május 1. gyárban. Ebben a gyárban bútorokat készítettek. Rengeteg ember megfordult meg itt. Az első hat hónapban a munkások tanulópénzt kaptak, később pedig már teljes állásban dolgozhattak. Az alatt a hat hónap alatt lehetőségük volt elsajátítani a munka folyamatát. Villanyszerelőként a gépek karbantartásáért felelt. Később pedig a villanyszerelés elsajátításáért oklevelet is kaptak. *„Nemvolt gond a kaja meg minden, mindenki megkapta szépen a fizetést!”* Akik dolgoztak, azoknak megvolt a napi bevételük, senki nem szenvedett étel hiányban, a gyárak mindenkinek jó fizetést biztosítottak. A faluban élő emberek a kolhozokban dolgoztak, ott szintén nem volt hiányuk semmiben. A fiatal férfiak amikor betöltötték a 18. életévet, besorozták őket a hadseregbe. A katonai egységek az egész Szovjetunió területén léteztek, senki sem tudta, hová kerül besorozásba, csak felültek a vonatra és megállás nélkül mentek a kihelyezett egységekhez. A szolgálati idő 2 év volt, akik komolyabb katonai kiképzést igényeltek azok több évig is ott tartózkodtak. A katonaság után a fiatalok többsége megházasodott, családot alapítottak. *„Akkor már csak a családra gondoltunk, jártunk bulizni, de már nemvolt olyan, mint hajadon korunkban”*⁶¹.

III.3 A szép idők

Ahány ember, annyi történet – szokták ezt mondani! De miért is fontos ez a kifejezés? Minden ember másképpen éli meg mindennapjait, minden embernek megvan a saját életútja, gondolkodásmódja. De az egyhangú kommunista időkben tényleg mindenki egyformán gondolkodott-e? Tényleg mindenkibe beleépült a szovjet gondolkodási eszme? Erre senki nem tud világosabb választ adni, mintsem arra, aki megélte azt a „világot”. Erről az időszakról Sipos (Baka) Katalin meséli el meglátásait.

A szigorú szovjet kommunista rezsim ellenére, talán a legszebb korszak volt az akkori fiatalság számára. A hetvenes-nyolcvanas években az emberek teljesen másként élték az életüket, mint a mai modern, internetes világban. Azokban az időkben senkinek nem volt telefonja..., az is ritkaságszámba ment, ha vezetékes telefon volt felszerelve egy-egy lakásban. *„Teljesen más volt a világszemlélet”*. Az emberek élték egyszerű, de annál békésebb életüket. Egyáltalán nem léteztek nemzetiségi ellentétek, sem bőrszín, sem faji megkülönböztetések. Minden ember egyenlőnek

---

⁶⁰Adatközlő: Sipos Sándor (1957) nyugdíjas

⁶¹.Uo.

számított .A tizenöt köztársaságot magába foglaló Szovjetunió igazi testvériségben élte mindennapjait.A rasszista szó jelentését még hírből sem ismerték.A szocialista mentalitásnak és nevelésnek köszönhetően a fiatalok igazi testvéri közösségben éltek az életüket, így építve ki szoros kapcsolatokat egymással⁶².

Az iskolákban gyakran tartottak kommunista munka szombatokat. A diákok ilyenkor takarították az utcákat, vagy házról-házra jártak, vasat és papírhulladékot gyűjtöttek.Ezek a kommunista munkaszombatok igazi nagy buliúnak számítottak a diákok körében.A közösségi élethez tartoztak a szocialista rendszer által működtetett pionírlágerek is. Nyaranta a szülők táborokba küldték a gyerekeiket, ahol az ifjancok igazán tartalmasan, azaz..., a szocialista eszméknek megfelelően tölthették el a nyári szünidő egy részét⁶³.

Azokban az időkben nem voltak úton-útfélen mulatóhelyek, kávéházak, mint manapság, ennek ellenére számos szórakozási lehetőség nyílt a fiatalság számára. A lakosság esténként ellepte a várost. Mindenki a központi sétálóutcán és környékén szórakozott. A parkok lócáin jól megfértek egymással akár három generáció is. A város apraja-nagyja együtt szórakozott. *„Nagy divat volt akkoriban le, s fel alá koptatni a sétáló utca macskaköveit”*. A városi kultúrházban pedig a fiatalság legnagyobb öröme, minden hétvégén tánc ..., mai divatos szóhasználattal, (disco) működött. Itt aztán minden ifjú „titán” a kedve szerint vezethette le fölösleges energiáit. Időnként – a város vezetőinek köszönhetően – ugyanez a hely adott otthont több magyar popzenei híresség vendégszerepléséhez is, ami mondhatni, igencsak ritka és jeles eseménynek számított a városban. Viszont a helyieknek nem feltétlenül kellett a szomszédba menni ahhoz, hogy tehetségekkel találkozzon. A nyolcvanas évek Kárpátalja sem szűkölködött tehetségekben. Rendkívül fejlett volt a kulturális élet, számos festőművész, író és költő gazdagította a térség hírnevét⁶⁴.

---

⁶²Adatközlő: Baka Katalin (1961) nyugdíjas.

⁶³Uo.

⁶⁴Uo.

IV. FEJEZET

KIKAPCSOLÓDÁS

A 70- es évek elejére a lakosság életszínvonala emelkedni kezdett. A Kárpátalján élő lakosság számára elérhetővé váltak olyan szociális tényezők, amelyek nagyban hozzájárultak a mindennapi élet színvonalának az emeléséhez. A párt vezetősége rádöbbsent arra, hogy fontos tényező a lakosság életszínvonalának az emelése, oly annyira mint a propaganda alkalmazása. Ennek köszönhetően a lakosság nyugalomban élhette mindennapi életét.⁶⁵

„Az előszobában még nem tudtam figyelni a szorongástól, csak beljebb kezdte az agyam regisztrálni, hogy a nappali szoba bútora a német bútoripar legrangosabb terméke, a háló a mi bútorkombinátunk kiállításán megcsodált remekmű. Megértettem, hogy elvégre az új házhoz nem illenek a régi bútorok és az utcában már mindenkinek van ilyen, hát őket is megilleti. Mindenki sejtetheti, hogy a konyha olyan volt, mint egy modern laboratórium, a fürdőszobában is minden csillogott.”⁶⁶

IV.1 A kultúra virágzása

Az 1978-as évre Beregszászban megindult a kulturális élet színvonalának az emelése. Ehhez hozzájárultak a különböző kulturális programok mint például: a tematikus esték, lenini felolvasások, a kultúra népi egyetemei illetve a kultúrbrigádok fellépései. Fontosnak számított hogy mindenkihez eljusson, hogy a Beregszászi kultúrosai becsülettel végzik munkájukat a kulturális élet fellendítése céljából. Huszton Kultúrfelvilágosító Szakiskola működött, ahol 28 Beregszászi művelődési dolgozó vett részt továbbképző tanfolyamon. Ennek köszönhetően nagy mértékben hozzájárulhattak a kultúra fejlesztéséhez. Színes és sokoldalú tevékenységüknek köszönhetően pedig még azon az évben négy művelődési intézmény kiérdemelte a kiváló kollektíva címet. Ezek voltak : a gecsei és a derenkoveci klub, a homoki könyvtár és a városi gyermekkönyvtár.⁶⁷

Az amatőr csoportok repertoárja bővült, melynek köszönhetően az előadások művészi színvonala nagymértékben növekedett. Oly annyira hogy a dolgozók országos műkedvelő fesztiválon 12 kollektíva és egyéni előadó is részt vett. Ezen kívül tíz új műkedvelő kollektívát hoztak létre illetve nyolcat átszervezésre ítétek. Létrehoztak egy agitációs kultúrbrigádot ahol a kerület legjobb művelődési dolgozóit gyűjtötték össze. Ennek a brigádnak a székhelye a kerületi kultúrpalotában

---

⁶⁵Kárpátalja Története, örökség és kihívások, Monográfia, 12 Fejezet, „Édes élet” szovjet módra: gazdaság és birodalmi eszme, Császár István, II. RF KMF – „RIK-U” Kft. Beregszász–Ungvár 2021 – 599 old.

⁶⁶Horváth Anna. Az a régi nyár. – Ungvár-Budapest: Intermix Kiadó, 0000 – 69 old.

⁶⁷Dancs Galina, Fellendülőben a kultúra. //Vörös Zászló, 1978. Július 1 – 4 old.

kapott helyet. A brigád tartalmas és érdekes előadásával szórakoztatta a dolgozókat közvetlenül a munkahelyükön.⁶⁸

VI.2 A kávézó, fagylaltozó hiánya

A 70-es évek végére Beregszász lakosságának feltűnt egy kisebb jóléti probléma. „*Rég látott kedves ismerősömmel futottam össze az utcán — írja K. I. olvasónk. — A szokásos «Hogy vagy?» után mindketten egy véleményen, voltunk, ülünk le valahol, egy fagylalt vagy egy csésze tea mellett beszéljünk jól ki magunkat. Nem is gondoltunk akkor arra, hogy ez Berehovón egyszerűen, lehetetlen. Mert ahogy végigvettük, hová is mehetnénk be, kiderült, hogy városunkban sem ifjúsági kávézó, sem cukrászda, sem fagylaltozó nincs, ami megfelelne erre a célra.. Akkor kezdtem furcsállani, hogy egy többezer lakosú helységben, tele fiatallal, nyugdíjossal, a kereskedelmi és vendéglátóipari vezetők mennyire Ügyeimen kívül hagyják a dolgozók kiszolgálásának ezt a formáját.*”⁶⁹Sajnálatra méltó hogy, a meglévő igények ellenére a városi vendéglátói ipar nem gondolkodott el ülőhelyes, nyugalmas kávézó megnyitásáról, ahol a pincérek szolgálják ki a munkanapi fáradtságok után a pihenésre vágyó vendégeket. Régebben üzemeltek ilyen módú kávézók, de sajnálatos módon idővel bezárták őket. A hasonló helynek számított a Barátság Ifjúsági kávézó, viszont inkább zenés szórakozóhelynek, étteremnek volt nevezhető mintsem kávézónak.

A városban egyetlen fagylaltozó üzemelt ami a Franko utcán volt található Sznyezsinka néven. A fagylaltozó hátránya az volt hogy önkiszolgáló és kevés ülőhellyel rendelkezett, ezért csak kevés ember tudott helyet foglalni. Sőt a kisgyermekes szülők gyakran sorban is álltak hogy ülve fogyaszthassák el a fagylaltot. Tehát a Beregszászban élő lakosság igényelte a csendes, nyugalmas cukrászdákat vagy kávézókat illetve az udvarias kiszolgálást. Ahogy Brezsnyev L. I fogalmazott „*«A dolgozók jólétének fokozása elengedhetetlenül megköveteli a lakosság... szolgáltatási igényeinek még teljesebb kielégítését».*” Így a munkások jogosan igényelték a kényelmes, csendes kikapcsolódást ahol kellemesen pihenhettek egy-két órát egy csésze kávé vagy sütemény mellett, ahol a barátaikkal, ismerőseikkel nyugodtan kibeszélgethették magukat.⁷⁰

IV.3 Turizmus Beregszászban

A turizmus Kárpátalján már a '70-es évek végére kezdett kiteljesedni. Az ország minden részéről csoportosan érkeztek turisták. Minden turista megszeretett volna ismerkedni a helyi vidéki munkavívmányokkal, az itt élő lakossággal illetve gyönyörködni a Kárpátok által nyújtott festői szépségben. Néhány turistacsoport Beregszászba is ellátogatott. A helybéli szerkesztőségnek

⁶⁸Dancs Galina, Fellendülőben a kultúra. //Vörös Zászló, 1978. Július 1 – 4 old.

⁶⁹Balogh Irén, Miért nincs nálunk cukrászda vagy kávézó?. // Vörös Zászló, 1978. Július 29 – 4 old

⁷⁰Uo.

több olyan levél is érkezett, ahol a vendégek beszámoltak az ide látogatásuk során szerzett élményeikről, benyomásaikról. Az egyik ilyen levélben így fogalmaztak: *„Még mielőtt elutaztunk volna Berehovóra, turistavezetőnk, Maszlennyikov Iván elbeszéléseiből tudomást szereztünk ennek az ősi városnak évezredek történelméről, bonyolult, drámai eseményekkel telített múltjáról, a kerület dolgozóinak jelenlegi munkaviszonyairól. És íme, abban a parkban vagyunk, amelynek közepén a Dicsőség emlékműve magaslik, ahol azokat a vöröscsillagos katonákat hantolták el, akik a szabadságot és a boldogságot hozták el ide. Szembetűnő, milyen nagy tisztelettel viseltetnek a berehovóiak ezen szent hely iránt. A hála ilyen kifejezésével találkoztunk Kárpátontúl más városaiban is.”*⁷¹

A helyi Barátság ház múzeumot minden ide látogató turista nagy örömmel és érdeklődéssel tekintett meg. Emellé a látogatás mellé egy barátságos tárlatvezető kísérte az ide érkező vendégeket és tartott megható elbeszélést arról, hogy hogyan harcoltak a kárpátontúliak több évtizeden át a szovjet hatalom megalakulásáért. *„Megértettük, milyen gazdag ennek a vidéknek a történelme, milyen hősi nép alkotta és alkotja ma is ezt a történelmet.”*

„A látottak nyomán kialakult feledhetetlen benyomásokkal telve hagytuk el a kerületet. Mondhatom, lesz, miről beszámolnunk otthon rokonainknak, ismerőseinknek, munkatársainknak. S ez szép a turizmusban: megismerkedünk azzal, hogyan élnek és dolgoznak beláthatatlan hazánk különböző vidékeinek és városainak polgárai.” - írta levelében egy ide látogató vendég.⁷²

A Beregszászi turistaklubnak több mint 120 tagja volt. A közös munkáságukkal szerveztek turistautakat Kárpátalja szerte. Hisz ki ne vágyott volna a szabadnapján vagy pedig a szabadsága alatt a munkatársaival, vagy a családja társaságában kimenni a folyó partra, vagy egy hűsítő sétát tenni a gyönyörű kilátást nyújtó erdőkben. Viszont az 1972-es évre a turistaklub tevékenysége hanyatlott. A tevékenységükön kívül az intézményük épülete is rossz állapotban volt. A falak rossz állapotban voltak és egyetlen egy turizmussal kapcsolatos plakát sem volt látható. Az épületbe csak azért tértek be hogy sakk partit vagy pedig dominót játszassanak. Ennek a helyzetnek a megoldása képen 1972 tavaszán a területi turisztikai és sporttanács a Beregszászi tanáccsal együtt egy új helyszínt jelöltek ki a turistabázis létrehozására. Ez a helyszín Kuklyára esett egy ott található épületre, viszont ezt a javaslatot nem támogatták. Az oka a következő volt: *„több mint egykilométeres utat kellett volna építeni a környező szőlőültetvényeken keresztül.”*⁷³ Így egy másik helyszínt kellett kijelölni a turistabázis számára. Végül a megfelelő választás volt a Fácán étterem melletti terület, viszont ez nem nyerte el a területi turisztikai és sporttanács tetszését így a probléma nem került megoldásra. Ez a határozat nem volt helyén való hiszen a turizmussal való foglalkozás fontos

---

⁷¹Ljak. Sz , Virágzó vidék // Vörös Zászló, 1978. augusztus 19 – 4old.

⁷² Uo.

⁷³Sztec Nesztor, Fordítsunk nagyobb gondot a turizmusra és a tájismeretre // Vörös Zászló, 1974. július 18 – 4old

tevékenységnek számított. Hiszen ezzel elősegítették volna nemcsak a dolgozók pihenését, hanem egy kiváló módszernek bizonyult volna a dolgozók nevelésére. Ezen kívül a turisták számára is segítséget nyújtott volna, hiszen a városban rengeteg turisztikai látnivaló volt található, amivel Beregszász büszkélkedhet. Egyik legcsodásabb dolog a harminc szabad év alatt felvirágozott Beregszász egyes nemzetiségek közötti barátság volt. Ezeknek a barátságoknak köszönhetően szép sikereket könyvelhetett el a Beregszászi munkáság. A városban számos történelmi nevezetességű hely volt található amely a közös múltból illetve a forradalmi harcokról tanúskodtak.⁷⁴

Beregszász rendelkezett útikalauzzal amelyben színes fényképsorozatok díszítették kiadásait. Feltétlenül gondoskodniuk kellett volna ezekről a kiadványokról, illetve kiegészíteni ha egybegyűjtötték volna és könyvszerűen kiadták volna a kerületi történelemtől szóló legendákat. Ebben nagy segítséget nyújtottak a helyi folkloristák, tájkatatók illetve az irodalmárok.

Minden évben megrendezésre került az iskolák turisztikai versenye.. *„Sajnos, néhány középiskolában, közte a Vári és Kaszonyi Közép-, illetve az Ivanyivkai Nyolcosztályos Iskolában még nem érdeklődnek kellőképpen kerületünk történelme iránt, nem bontakoztatnak ki megfelelő tájismereti munkát, a tanulók nem vesznek aktívan részt a turistautakon. Mivel októberben méltatni fogjuk Kárpátontúl szovjet hadsereg általi felszabadításának 30. évfordulóját, az idej versenyhez jól fel kell készülni és magas szinten kell levezetni. Végre gondoskodni kellene már az üdvözlő feliratokról az útkereszteződéseknel, a plakáthirdetések, tájékoztató szövegek helyesírásáról, különösen a tömegközlekedési járművek megállóhelyein.”*⁷⁵

Beregszásznak a turizmus fontos eleme, ezért nemlett volna szabad elhanyagolni a turistamunkát sem a városi üzemeknek. Nagy problémát jelentett a felnőttek viselkedése a turisztikai pihenőhelyeken. A probléma a nagy mértékű szemetelés volt. A Borzsa partján rengeteg szemét hevert. Ezért nagy odafigyelést kellett szentelni a dolgozók kulturált és aktív pihenésének a megszervezésére. Így az egész társadalomnak figyelmet kellett szentelnie eme fontos problémák megoldásának érdekében. Ennek az egyik oka a Beregszászi turista klub hanyag munkássága volt. *„Így például a kvaszovói várrom mellett ki lehetne javítani az egyik későbbi épületet, és alkalmassá lehetne tenni egy 100 férőhelyes tu-4 listabázis létrehozására. A történelmi műemlékvédelmi társaság beleegyezett, hogy 5000 rubelt utal ki erre a célra. Ez az összeg azonban ehhez nagyon kevés.”*⁷⁶

---

⁷⁴Sztec Nesztor, Fordítsunk nagyobb gondot a turizmusra és a tájismeretre // Vörös Zászló, 1974. július 18 – 4old

⁷⁵Uo.

⁷⁶ Uo.

IV.4 Kikapcsolódás a klubban

Egy nehéz munkanap után a Beregszászban élő lakosság vágyakozott egy tartalmas pihenésre. A 80-as évek elejére elterjedté vált a klubba járás, viszont nem mindenki részesítette ezt előnyben. Volt aki a tévénezést választotta vagy pedig egy izgalmas könyv olvasását. Ezen kívül voltak az „aktívak” akik a sportot részesítették előnyben. Ennek ellenére akadtak olyanok is akik akik örömmel keresték fel a kultúrházat hogy valamelyik műkedvelő körben szórakozással töltsék el idejüket.⁷⁷

A klub nagy népszerűségnek örvendett. A Vörös Oszétia Kolhoz szakemberei a fárasztó munkanap után, esténként gyakran töltötték szabadidejüket a klubban. Ezeken az estéken vonószenekekarok, harmonika együttesek, illetve színjátszó csoportok szórakoztatták a jelen lévő vendégeket. A jelenlévők számára lehetőség adódott a közös énekléshez vagy vers mondáshoz. Ezek a szórakoztatási események nem öncélú foglalkozások voltak. Volt, hogy más helyeken tartottak előadásokat. Gyakori volt, hogy más falvakban is megmutathatták szórakoztatási tehetségüket. Hangversenyeket is tartottak ahová a kolhoz dolgozóit is bevonták. *„Nemrég például műkedvelőink a függönygyár énekeseivel közösen hangversenyt adtak a Vörös Oszétia Kolhoz dolgozóinak. Erre a műsorra az után a közgyűlés után került sor, amelyen összegeztük a múlt évi eredményeket és új szocialista vállalásokat fogadtunk el. A dalokkal, táncokkal, versekkel az élenjárókat köszöntöttük: Arcsegov B., Godzsijev B., Kokajev H., Komajev T. gépkezelőket, Kramarova M. fejtűnőt és másokat. Külön szeretnék szólni a színjátszócsoporthoz. Ennek Komajev T. gépkezelő, Varzijeva Sz. tanítónő, Komajev A. gépkocsivezető, Kalejeva R. könyvtáros és sokan mások a tagjai. A kollektíva már sok őszt drámaíró színművét adta elő. Bemutatták például Tyemirjajev D. Daszhan, Hugajev G. «Szadi és Bat- U» című drámáját és más darabokat. Nem feledkeznek meg műkedvelőink a gyerekekről sem. Bemutatták számukra «A szegényember és Aldar fiai» című színművet. A kollektíva most «A remény várai» című új drámát próbálja, amely rövidesen bemutatásra kerül.»⁷⁸*

IV.5 A Beregszászi múzeum

1982-ben a már évek óta működő Beregszászi múzeum új helységbe költözött. A múzeum minden ország számára egy értékes hely. *„A múzeum a kulturális javak tudományosan rendszerezett gyűjteményeiből álló muzeális intézmény, amely a kulturális javakat és a szellemi kulturális örökség elemeit tudományos, örökségvédelmi, oktatási és ismeretátadási céllal gyűjti, megőrzi, feldolgozza, kutatja és kiállítja, továbbá egyéb formákban közzé teszi. Tevékenységével*

---

⁷⁷Dzibaj. B, Klubélet // Vörös Zászló, 1982. február 4 – 2 old

⁷⁸Uo.

elősegíti a természeti, társadalmi, művészeti, kulturális és tudományos összefüggések kutatását, megértését, nyomon követi azok jelenkori változásait és folytonos művelődésre ösztönöz”⁷⁹

A Beregszászban működött múzeum a „Barátság” nevet viselte. Áthelyezése során ízléses tárolókban, több száz kiállítási tárgy volt látható. Ezek a tárgyak a vidékünk kommunista munkásmozgalmairól illetve a kommunista szervezetek tevékenységéről tanúskodtak. Több kiállítási tárgy bizonyította a lakosság hősiességét a Spanyolország köztársaságáért vívott harcokban.⁸⁰

Mint ismert Beregszász egy sok nemzetiségű város volt. Ahol több mint 20 nemzetiség élt együtt barátságban, illetve a munkában is egységesen részt vettek. Ezen kívül gyümölcsöző baráti kapcsolatot tartottak más országok városainak és községek dolgozóival. Olyan országokkal, mint például *„Csehszlovákia Kelet-szlovákiai határterülete trebisovi kerületének és a Magyar Népköztársaság vásárosnaményi járásának lakosságával.*”⁸¹Ezeknek a baráti kapcsolatoknak számos kiállítási tárgy volt látható a kerületi múzeumban.

A Beregszászi trebisovi kerület dolgozóinak szoros barátságát bemutató tárolók előtt, mindig sok ember megfordul. Nemhiába hiszen szemragadó tárgy látható a Szovjetunió megalakulásának 50. évfordulójának szentelt szép kerámiaváza, ami a barátság fesztiválon érkezett szlovákiai küldöttség ajándékozott a kistérségnek. A vázán kívül még megcsodálható volt egy gyönyörű arany szálakkal díszített vörös zászló melyen „Örökre együtt a Szovjetunióval!” szöveg volt olvasható. Illetve látható volt egy díszített szőnyeg melyen Julius Fucik neves antifasiszta harcos portréját ábrázolta.

A múzeum kiállításain az iskolások néhány csoportja is részt vett. Ilyen alkalomkor a tanulók érdeklődéssel nézegették a barátságstaféták színes szalagait, amiből több mint 60 volt található. A látogatásokon kívül az akkori kultúrpalota dolgozója Nagy Béla, tanulmányozást végzett a Kelet- szlovákiai határterület műkedvelőinek kulturális kapcsolatait bemutató kiállítási tárgyakon. *„Talán azért tért be a múzeumba, hogy felidézze műkedvelő népszínházunk legutóbbi szlovákiai látogatását, a találkozásokot barátainkkal. Hiszen örökre emlékezetesek maradnak a Mezőlaborcon megrendezett XVII. ukrán drámai fesztivál napjai, amelyeken a berehovói műkedvelő színészek is részt vettek...”*⁸²

A múzeum átköltözése óta több látogatóval bővült. Ennek az oka valószínűleg, hogy az új helyszín a Felszabadulás téren volt található, ami a város központjában helyezkedett el. A Szovjetunió különböző tájairól érkeztek turisták, illetve külföldi vendégek a múzeumi kiállítás megtekintésére. Ezen kívül a Beregszászi lakosság is örömmel látogatott el. Mindannyian nagy

---

⁷⁹1997. évi CXL. törvény 42. § (1) bek

⁸⁰Horváth Miklós, Sok a látogató a Barátság-házban // Vörös Zászló, 1982. február 11 – 2 old

⁸¹Uo.

⁸²Uo.

izgatottsággal és érdeklődéssel tekintették meg a kiállítási tárgyakat. A múzeum alkalmazott egy vendégkönyvet ahová bejegyzések jelentek meg az értékesebb tárgyakról, illetve a nagy oktató és népszerűsítő jelentőségéről. Egy harkovi turistacsoport egyik tagja így fogalmazott a múzeumról: *„Kellemsen meglepett minket, hogy egy ilyen viszonylag kis város, mint Berehová, ilyen csodálatos múzeummal rendelkezik. A kiállítási tárgyak nagyszerűen mutatják be azt a hősi utat, amit egykor elnyomott vidékük lakói a boldog jelenig megtettek. Azt kívánjuk a kerület dolgozóinak, hogy újabb érdekes kiállítási tárgyakkal gazdagítsák múzeumukat...”*⁸³

IV.6 A kulturbrigád tevékenysége

Hogyan is lehet összekapcsolni a szórakozást a munkával? 1979-ben ez nem okozott gondot a dédai kultúrházban. Az agitációs kulturbrigád próbáját az egész utca hallhatta. Hangos zeneszó vidám ének, így készültek a brigád tagjai, mielőtt előadták darabjukat a kolhoz tagjai számára. Kis idő múlva a Marx Károly Kolhoz autóbusza is meg érkezett és elszállította a kulturbrigádot a helyszínre. Ilyen alkalmakkor a busz sofőr egész napos munkát kapott, mivel a műkedvelők szállítása egésznapos programnak számított, ilyenkor a gazdaság különböző részeire látogattak el. A ruhapróba után útra is keltek a kulturbrigád tagjai. Az első úticéljuk a tejtermék farm volt. Így a reggeli fejség végére a helyszínre is értek.

Mire az állattenyésztő telepre értek, a közönség már nagy örömmel várták őket. A fejség és gondozók izgatottan várták a fiatalok előadását. Az előadás során nagy érdeklődéssel és bámulattal csodálták a színes előadást, amit végül hatalmas tapsal jutalmaztak. *„A legjobb állattenyésztőket dicsérő verseket és dalokat, jót nevettek a munkakerülőkről, rosszul dolgozókról elhangzott humoros verseken.”*⁸⁴ Az előadás végén az egyik fejség mondott köszönetet a vidám félórás előadásért, majd a brigád tagjai gyorsan útnak is indultak a következő állomáshoz. *„Ezen a napon a dédai agitációs kulturbrigád felkereste a kertészetet, a szőlőültetvényt, a konzervgyárat és a dohánycsoportot, s mindenütt bemutatta műsorát, jókedvet és mosolyt ajándékozva a mezők és farmok dolgozóinak. Most az aratókhoz látogatunk el.”*⁸⁵

A kulturbrigád nemcsak munka közben tartott előadást a dolgozók számára, hanem a munkanap végén kikapcsolódás képen is előfordultak színes előadások. Hiszen egy fárasztó, szorgalmas munkanap után minden dolgozónak jól esett egy kis kikapcsolódás. A műsor előtt a kulturbrigádért felelős titkár beszédet mondott Lenin V. I. születésének 100. évfordulójának a tiszteletére. *„— Lelkesen, szorgalmasan dolgoztak az önök gazdaságának kolhozistái is, — mondotta az előadó. — Szép eredményeket érnek el a kolhoz állattenyésztői. A mezőkön jó ütemben haladnak a*

⁸³Horváth Miklós, Sok a látogató a Barátság-házban // Vörös Zászló, 1982. február 11 – 2 old

⁸⁴Kocsis Ida, Dallal, tánccal a mezőre // Vörös Zászló, 1979. július 7 – 3 old.

⁸⁵Uo.

tavaszi munkálatok, most rakják le a jubileumi év bő termésének alapjait. A szocialista versenyben elért sikerekért kolhozukat az Ukrajnai KP KB, az USZSZK Legfelsőbb Tanácsának Elnöksége, az USZSZK Minisztertatanácsa és az Ukrán Szakszervezetek Köztársasági Tanácsa Lenin-centenárium díszoklevelével tüntették ki. Nem kétséges, hogy a kolhozisták még lendületesebb munkával fognak válaszolni a magas kitüntetésre.”⁸⁶A beszédet követően a mezőn felcsendültek a népdalok, és a fiatal kultúrbrigád tagjai táncra pattantak, a munkások pedig csodálva nézték előadásukat. Nagyszerű szórakozást nyújtottak a mező dolgozóinak.⁸⁷

IV.7 Választók klubja

Beregszász az 1970- es évek elején már rendelkezett Filmszínházzal, amely a Puskin nevet viselte. A városban élő lakosság gyakran látogatott el. A Filmszínházban rendezték be a választók klubját, ahová elátogattak a Kárpátontúli német-fasiszta megszállás alóli felszabadításának a résztvevői hogy találkozzanak a választókkal. „— Ezekben a napokban, amikor a szovjet nép, az egész haladó emberiség a hitlerista Németország felett aratott győzelem 25. évfordulóját méltatja, — mondotta — mi, a Nagy Honvédő Háború résztvevői gondolatban visszatérünk a spultba. A tömeges hősiesség példáját mutatták a szovjet emberek az ádáz ellenséggel vívott harcban. A felszabadító hadsereg katonái készek feláldozni életüket azért, hogy ma boldogan élhessünk.”⁸⁸

A találkozó során érdekes beszámolókat tartottak a választók számára, ahol az egykori katonarvos és a Mezőgazdasági Gépesítési Szakiskola előadója szólalt fel. Ezt követte „A Nagy Honvédő Háború” című dokumentumfilm vetítése. A rendezvény nagy sikernek örvendett így elhatározás született arról, hogy a jövőben is hasonló rendezvényeket fognak megrendezni a választók klubjában. E rendezvények mellett „Választó” című faliújság kibocsátására is sor került. Ezeknek az intézkedéseknek a céljuk, hogy a választók méltóan felkészüljenek a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsába való választásokra. „Már beszélgetéseket tartottak az olyan témákra mint «Az SZSZK polgárainak joga a választásokban való részvételre», megtekintették az «Elbeszélés a szovjet cimerről», «Gitalov mondja el» című dokumentumfilmeket, megjelent a faliújság első száma, amely cikket közölt «A szovjet választási rendszer a legdemokratikusabb a világon» címmel.”⁸⁹

A választó klub berendezte a választók sarkát ahová kifüggesztették az agitkollektiva munkatervét, az SZSZK Alkotmányát, illetve a Legfelsőbb Tanács választások szabályzatát. Nagy izgatottsággal várták a választásokat. Minden este a választásokig a klubban az agitátorok

---

⁸⁶Überáll E, Munkára lelkesítő szó // Vörös Zászló, 1970. május 12 – 2 old

⁸⁷ Uo.

⁸⁸Cselle. I., Érdekes rendezvények // Vörös Zászló, 1970. május 16 – 2 old

⁸⁹Uo.

ügyeleteskedtek. „Továbbra is mindent megteszünk, hogy a választók klubja a választásokhoz való előkészület agitációs tömegmunkájának valódi központjává váljék.”⁹⁰

IV.8 Beregszászi szimfonikus zenekar

A Beregszászi szimfonikus zenekar 1970-ben megkezdte működését. Néhány hónappal az első fellépésükig már megkezdtek az első próbáikat. Október végére pedig már színpadra is léptek. Az első fellépésük műsora még elég szűkösre sikeredett- viszont már az egyik legjobb zenekarként tartották számon akkoriban a Kárpátentúlon. Nemsokkal később részt vettek a műkedvelő együttesek területi fesztiválján, amelyet Lenin V. I. születésének 100. évfordulójára szenteltek. Ezen a fesztiválon a beregszászi szimfonikus zenekarnak sikerült bezsebelnie a második helyet.

A gyors sikereket elsősorban Huszti József karmesternek köszönhetők, hiszen szabad idejét feláldozva sokat foglalkozott a fiatal tehetségek toborzásában. Bejárta az üzemeket, gyárakat, hogy minél több tehetséges zenésszel bővüljön a zenei társaság. Ezen kívül rengeteg időt fektetett a kották másolására, illetve a zeneművek válogatására. Kemény munkával készült minden próbára, hogy a zenekar minél áttörőbb sikerekhez juthasson. A zenekar működésének hallatán sokan szkeptikusan álltak a zenekar sikereihez, nem nagy jövőt jósoltak számukra. De ezen a rossz indulatú feltételezések ellenére a zenekar nem csüggedt el. Huszti József bízott a sikereikben, és lelket öntött a csüggedőkbe.

„Ma már közel ötven állandó tagja van a zenekarnak és számuk próbáról-próbára nő: Kovács Gábor, Papp Zita, Románszki Katalin, Bogdán Mihály, Szűcs Elemér, Ködöböc Zoltán, Pribilinszki Sándor, Markovics László, Siner Ferenc és a zenekar más alapító tagjai egyetlen próbáról sem hiányoznak, pedig mindannyian dolgozó emberek.”⁹¹

A zenekar műsorán olyan különleges zeneművészek művei szerepeltek mint: Csajkovszkij, Hacsaturján, Rachmanyinov, Bartók, Dvorzsák. Eme szifoniaknak köszönhetően fejleszteni tudták az emberek zenei ízlését. A zenekar fejlődése szemmel látható volt, viszont Huszti József karmester elégedetlen volt a zenekar eredményeivel. Szerinte a zenekar képes lett volna még előrébb lépni így magasabb szintre állította a mércét. „Jogosan bosszantja hogy egyes üzemek és elsősorban a Bútorkombinát és a Kísérleti Üzem vezetői közömbösen viseltetnek a zenekar iránt, nem támogatják azt. Pedig munkásaik körében sok tehetséges zenerajongó van.”⁹²

A karmester előre törési szándékai nem halványultak el. 1970-ben egy újabb meglepetést készített a város zenekedvelői számára. A terve zseniális volt! Egy száztagú

---

⁹⁰. Überáll. E, Büszkeségünk: A Berehovázi szimfonikus zenekar // Vörös Zászló 1970. január 31 – 4 old

⁹¹ Uo

⁹²Uo.

szimfonikus zenekart alakított az iskolák tanulóiból. Eme zenekar tehetségét szerette volna már a Lenin V. I születésének 100. évfordulójának a tiszteletére rendezendő hangversenyen megmutatni. „Szép, nemes feladat ez! Bízunk benne, hogy meg is fog valósulni.”⁹³

IV.9 Kiállítás

Mint más térségekben a Szovjetunió szerte így Beregszászban is tartottak időszakos kiállításokat. 1970-ben a helyi ruhagyár tartott kiállítást a több mint 70 hímzőnőjének a munkájáról. A kiállítás helyszíne a gyár egyik irodája volt, amit különböző színű ruha kompozíciók díszítettek. A kiállított ruhák legtöbbször kitűnt színhatásával és érdekes kompozíciós megoldásával. Különlegesege volt, hogy mindegyik ruha egy kárpátontúli népi motívumot tükrözött. „*Itt áthatók párnahuzatok hatásos díszítéssel. Fülöp Ilona jó ízléssel választotta meg a színeket, melyek harmonikusan egybeolvadnak aháziszőttessel. Hasonlóan sikeres a gyermekruha modell is.*”⁹⁴

A kiállításra érkező látogatók csodálattal tekintették meg e színes és gazdagon díszített ruhákat. Néhányan elidőztek azok a költemények előtt melyek meg örökítették szülőföldünk gazdag szépségét. A hímzőnők folyamatosan gyarapították repertoárjaikat, ami nagyon dicséretes volt hisz nem elégedtek meg csupán a szalvéták párnahuzatok készítésével. „*Így Ivanova Ilona hímzett közhasználati cikkeket állított ki köztük bevásárló hálót kimenő alkalmakkor használt táskát stb. Ezek a tárgyak ízlésesen kiegészítik asszonyaink öltözékét.*”⁹⁵

---

⁹³Überáll. E, Büszkeségünk: A Berehovári szimfonikus zenekar // Vörös Zászló 1970. január 31 – 4 old

⁹⁴Hojda. A , Kézimunkakiállítás // Vörös Zászló, 1970. április 11 – 4 old.

⁹⁵Uo.

ÖSSZEFOGLALÁS

A munka témája. Kulturális élet és szórakozás Beregszászban az 1970-es 80-as években. A téma feldolgozásában az elsődleges célunk a civil lakosság szovjetrendszer alatti életviszonyainak a bemutatása volt, a korabeli sajtóanyagok segítségével. Arról, hogy pontos képet kapjunk a korszak alatti mindennapi eseményekről, fontos forrásként szolgált a szóban elmesélt történelem. Az „oral history” módszerét felhasználva kaphattunk korszerű képet az akkori életszínvonalról. A szóban elbeszélt narratívák sokkal színessebbé, megközelíthetőbbé, megfoghatóbbá tették a téma kutatását. A kommunista időszak közvetlen megélt eseményeit vetítették elénk az interjúalanyok szemszögéből nézve. Ezen kívül sokat köszönhetek még a Vörös Zászló hetilapnak, amely a szovjet korban a legfontosabb magyar nyelvű helyi kiadványnak számított. Rengeteg információt hordoz magában a korabeli események feltárására.

A téma kutatása során arra törekedtem, hogy részletesen és hitelesen tudjam átadni azt az életszínvonalat, amelyek a szovjet rendszer alatti évek nyújtottak a lakosság számára. Egy igen nehéz munkaközpontú kommunista időszokról van szó, s arra a következtetésre jutottam, hogy a további kutatásaim során a vizsgált időszakot szűkíteni kell, emelet pedig a kutatásban bevont és vizsgált forrásokat pedig bővíteni.

ВИСНОВОК

Тема моєї роботи Розваги та культурне життя в Берегові у 1970-их 80-их роках. Обробляючи тему, нашою основною метою було представити умови життя цивільного населення під час радянської системи, за допомогою сучасних матеріалів преси. Для того, щоб отримати точну картину про повсякденних подій, важливим джерелом у нашому роботі було живе слово. За допомогою методу «oral history» ми змогли отримати сучасну картину про тогочасний рівень життя. Усні розповіді зробили дослідження теми набагато барвистішим, доступнішим та відчутнішим. Безпосередні події комуністичного періоду проектувалися перед нами з точки зору опитаних. Крім того, я хотів би подякувати щотижневику "Червоний прапор", який був найважливішою місцевою угорськомовною газетою за радянських часів. Він містить велику кількість інформації для дослідження сучасних подій.

Досліджуючи цю тему, я намагалася детально та достовірно передати рівень життя, який за роки радянської системи забезпечували населенню. Ця тема ідеться про дуже складний комуністичний період, і я дійшла до такого висновку що ході моїх подальших досліджень досліджуванний період повинен бути звужений, а крім того, ресурси, що беруть участь у дослідженнях, повинні бути розширенні.

FELHASZNÁLT IRODALOM JEGYZÉKE

I. Monográfiák, szakkönyvek

1. BREZOVICS, LÁSZLÓ; CSATÁRY, GYÖRGY; BRAUN, LÁSZLÓ; SZAKÁL, IMRE; SZAMBOROVSKYKYNÉ, NAGY IBOLYA; DOBOS, SÁNDOR; ORBÁN, MELINDA (szerk.) Kárpátalja története : Örökség és kihívások Beregszász, Ukrajna, Ungvár, Ukrajna : II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, RIK-U Kiadó (2021) 788 p
2. EARLBABBIE. A társadalomtudományi kutatás gyakorlata. Balassi Kiadó, Budapest. 2003.
3. FEDINEC CSILLA, VEHES MIKOLA, Kárpátalja 1919-2009. Főszerkesztő Nyomta az Argumentum Kiadó nyomdaüzeme. 2010 -332. old
4. VERTÉSI LÁZÁR. Oralhistory: A szemtanúként elbeszélte történelem lehetőségei. Aetas - Történettudományi folyóirat 19. évf. (2004.) 1.sz. -164 old.

II. Visszaemlékezések, tudományszerűsítő irodalom

5. CSANÁDY GYÖRGY. Sorsfordító évek sodrásában. Felelős vezető Kovács Dezső. PoilPrint. Ungvár 2004. -269 old.
6. HORVÁTH ANNA. Az a régi nyár. – Ungvár-Budapest: Intermix Kiadó, 0000 – 117. old
7. KOVÁCS ELEMÉR. A vasfüggönyön innen Kárpátaljai magyar anekdotakincs. - Sorozatszerkesztő és felelős kiadó: Dupka György . Intermix Kiadó, 2017
8. SCHOBERT OTTÓ. A statisztika így kívánta. Felelős kiadó: Dupka György. Intermix Kiadó, 2008 -30old
9. SCHOBERT OTTÓ. Színfalak előtt, mögött, nélkül. – Ungvár-Budapest: Intermix Kiadó, 1996. – 9. old.
10. TÓTH ISTVÁN, A folytonosság újjáteremtése. Kárpátaljai elbeszélőkönnyv, Magyar napló 2020

III. Sajtó

11. Április 21. Kommunista munkaszombat. // Vörös Zászló, 1973. március 31. – 1. old.
12. BARA IRÉN. Színpadunk a kolhozmező// Vörös Zászló 1979. augusztus 14. -4 old
13. BALOGH IRÉN, Miért nincs nálunk cukrászda vagy kávézó?. // Vörös Zászló, 1978. Július 29
14. BOGOSH KAMILL. Népdalvetélkedő. // Vörös Zászló. 1970. február 5. – 4. old.
15. CSELLE. I., Érdekes rendezvények // Vörös Zászló, 1970. május 16 – 2 old
16. DANCS GALINA. Készülünk a fesztiválra.// Vörös Zászló, 1979. augusztus 21. – 4 old
17. DANCS GALINA, Fellendülőben a kultúra. //Vörös Zászló, 1978. Július 1 – 4 old.
18. DZIBAJ. B, Klubélet // Vörös Zászló, 1982. február 4 – 2 old

19. HORVÁTH MIKLÓS. Vágyalom a... szórakozás. // Vörös Zászló, 1977. július 9. – 4.old
20. HORVÁTH MIKLÓS, Sok a látogató a Barátság-házban // Vörös Zászló, 1982. február 11 – 2.
21. HOJDA. A , Kézimunkakiállítás // Vörös Zászló, 1970. április 11 – 4 old
22. JAROSENKOPAVLO. Támaszunk- az ifjúság. // Vörös Zászló, 1977. augusztus 11. – 2. old.
23. Lépést tartva a divattal. // Vörös Zászló.1983. január 18. -3.old.
24. LJAK. SZ , Virágzó vidék // Vörös Zászló, 1978. augusztus 19 – 4old.
25. KOCSIS IDA, Dallal, tánccal a mezőre // Vörös Zászló, 1979. július 7 – 3 old.
26. KOVÁCS ELEMÉR. Egy lokálpatrióta feljegyzései - A beregszászi korzó. Lázadó ifjúság (1.)
//<http://kmmi.org.ua/cikkek/hirek/egy-lokalpatriota-feljegyzesei-a-beregszaszi-korzo-lazado-ifjusag-1>
27. KOVÁCS ELEMÉR. Egy lokálpatrióta feljegyzései - A beregszászi korzó. Lázadó ifjúság (2.)
// <https://karpatinfo.net/szines/2020/11/29/egy-lokalpatriota-feljegyzesei-beregszaszi-korzo-lazado-ifjusag-2>
28. KOVÁCS ELEMÉR. Egy lokálpatrióta feljegyzései - A beregszászi korzó. Lázadó ifjúság (3.)
// <https://karpatinfo.net/mozaik/2020/12/3/beregszaszi-korzo-lazado-ifjusag-3-3708>
29. KOVÁCS ELEMÉR. Egy lokálpatrióta feljegyzései - A beregszászi korzó. Lázadó ifjúság (4.)
// <https://karpatinfo.net/kozelet/2020/12/20/egy-lokalpatriota-feljegyzesei-beregszaszi-korzo-lazado-ifjusag-4-4114>
30. MESTER MAGDA. Pincérek vetélkedője. // Vörös Zászló. 1987. július 7. – 4. old.
31. NETRUFAL ANNA. Vetélkedni jó //Vörös Zászló 1973. Január 16. -4 old.
32. PIRIGYI FERENC. Labdarúgószemle. // Vörös Zászló 1974. augusztus 1. -3 old.
33. SCHOBER OTTÓ. Negyvenezer néző. // Vörös Zászló, 1970. január 1. – 3. old.
34. SZTEC NESZTOR, Fordítsunk nagyobb gondot a turizmusra és a tájismeretre // Vörös Zászló, 1974. július 18 – 4old
35. ÜBERALL E. Május elseje megünneplése Berehovón. // Vörös Zászló, 1970.május 5. – 2. old.
36. ÜBERÁLL E, Munkára lelkesítő szó // Vörös Zászló, 1970. május 12 – 2 old
37. ÜBERÁLL. E, Büszkeségünk: A Berehovói szimfonikus zenekar // Vörös Zászló 1970. január 31 – 4 old
38. Üdvözlünk, pionírnár! // Vörös Zászló, 1977. június 16. – 1. old.
39. ZAGRIJCSUK PAVLO. Ma tánc lesz! // Vörös Zászló, 1977. augusztus 23. – 2. old.

IV. Oral history módszerével gyűjtött anyagok

40. BAKA KATALIN (1961) nyugdíjas, 2021. április 27.
41. PETRÓCZI IRÉN (1951) nyugdíjas, 2021. április 28.
42. SIPOS SÁNDOR (1957) nyugdíjas, 2021. április 29.

MELLÉKLETEK

1. Számú melléklet: Beregszász, 1984.

Letöltés ideje: 2022.05.18

Forrás:<https://www.facebook.com/groups/karpatalja.meseszep/permalink/5130286460386225/>

2. Számú melléklet: Beregszász, 2020/1983 A fehér kő

Letöltés ideje: 2022.05.18

Forrás:<https://www.facebook.com/groups/karpatalja.meseszep/permalink/5118830268198511/>

3. Számú melléklet: Beregszász, 1979

Letöltés ideje: 2022.05.18

Forrás: <https://www.facebook.com/groups/karpatalja.meseszep/posts/5124404760974395/>

4. Számú melléklet: Beregszász, 1970. Vili bácsi, a fagyalt árus

Letöltés ideje: 2022.05.18

Forrás: <https://www.facebook.com/groups/karpatalja.meseszep/posts/5113213918760146/>

5. Számú melléklet: Beregszász, 1980.

Letöltés ideje: 2022.05.18

Forrás: <https://www.facebook.com/groups/karpatalja.meseszep/posts/5113238918757646/>

6. Számú melléklet: Beregszász, 1985 május 9. Trebisov önkiszolgáló üzlet

Letöltés ideje: 2022.05.18

Forrás: <https://www.facebook.com/groups/karpatalja.meseszep/posts/5112129088868629/>

